

МЕТОДОЛОГИЈА

Истраживање потреба школа за применом видео
садржаја у образовне сврхе и њиховог развоја у
том контексту.

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЈА
ЗА ЕВРОПСКИ ОБРАЗОВНИ
ПРОГРАМИ И МОБИЛНОСТ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

1. Представљање	3
1.1 О пројекту ...и акцији!	5
Циљеви	7
1.3 Активности и резултати пројекта	8
1.4 Очекивани утицај пројекта.	10
2. Циљеви пројекта.	12
2.1 Примена видео садржаја у о разовне сврхе	13
2.1.1 Северна Македонија	15
2.1.2 Бугарска	21
2.1.3 Словенија.	23
2.1.4 Шпанија	37
2.1.5 Ср ија	46
3. Методологија	50
3.1 Проблем истраживања	51
3.2 Предмет истраживања.	52
3.3 Сврха и задаци истраживања (општи и посебни)	53
3.4 Узорак анкете	54
3.5 Методе, технике и инструменти истраживања.	55
4. Истраживање	56
5. АНАЛИЗА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА	62
5.1 Анализа резултата анкете	63
5.1.1 Северна Македонија	63
5.1.2 Бугарска	66
5.1.3 Србија	68
5.1.4 Словенија	72
5.1.5 Шпанија.	73
6 .Референце	77
7....и Акција! партнери	77

1. Представљање

Последњих година, учење засновано на видеу постало је популаран и ефикасан метод наставе у европским школама. Пандемија ЦОВИД-19 додатно је убрзала овај тренд, при чему су многе школе усвојиле моделе онлајн и комбинованог учења који се у великој мери ослањају на инструкције засноване на видео записима. Према извештају Европске комисије, „Онлајн и видео учење обезбеђује флексибилност, приступачност и персонализацију учења, што потенцијално може да унапреди квалитет и делотворност образовања“ (Европска комисија, 2020).

Истраживање је такође показало да учење засновано на видеу може побољшати ангажовање ученика и задржавање знања. У студији коју је спровео Универзитет у Вашингтону, студенти који су гледали видео предавања имали су боље резултате на испитима и показали дубље разумевање материјала у поређењу са студентима који су похађали традиционална предавања (Гуо ет ал., 2014). Слично томе, студија Универзитета у Калифорнији открила је да су „студенти који су гледали видео записе који су допуњавали материјале за курс боље памтили информације, имали боље резултате у квизовима и имали су више укупне оцене од ученика који нису гледали видео записе“ (Young et al., 2013).

Учење засновано на видеу такође нуди већу доступност ученицима са различитим потребама учења. Према извештају УНЕСЦО-а, „Видео и мултимедијалне технологије могу учинити учење флексибилнијим, доступнијим и инклузивнијим за ученике са различитим позадинама и способностима“ (УНЕСЦО, 2013). Ово је посебно важно за студенте са сметњама у развоју или оне који живе у удаљеним подручјима или областима са недостатком.

Упркос растућој популарности учења заснованог на видео записима у европским школама, још много тога треба научити о његовој ефикасности и о томе како се оно најбоље интегрисати у образовни систем. Као што је истакнуто у извештају Европске комисије Едуцатион анд Траининг Монитор 2020, „пун потенцијал дигиталног образовања тек треба да буде реализован“ (Европска комисија, 2020, стр. 16). У овом извештају је такође наглашен значај унапређења дигиталних компетенција просветних радника, интегрисања дигиталних технологија у наставни план и програм и промовисања иновативних педагошких приступа који унапређују учење ученика.

Овај пројекат, који спроводе ...and Action! партнери, усклађује се са позивом Европске комисије за „више истраживања и евалуације дигиталног образовања на свим нивоима образовања и обуке“ (Европска комисија, 2020, стр. 16). Штавише, има потенцијал да европским просветним радницима пружи увиде засноване на доказима и практичне алате за побољшање њихове употребевидео инструкција у учионици. Циљ овога

истраживачког пројеката је да испита потре за креирањем и применом видео садржаја у наставнесврхе у европским школама и да истражи капацитете наставника за развој у овом контексту.

Овај пројекат ће укључити сарадњу између школа и просветних радника из различитих европскихземаља како би се истражила следећа истраживачка питања:

Које су најефикасније наставне методе засноване на видео записима?

Како се видео учење може интегрисати у постојећи наставни план и програм?

Које су предности и изазови видео учења у различитим предметним областима?

Како видео учење може да подржи развој вештина 21. века као што су критичко размишљање, решавање проблема и дигитална писменост?

Кроз овај пројекат, циљ нам је да европским просветним радницима пружимо увиде засноване на доказима и практичне алате за побољшање њихове употребе видео учења у учионици.

На крају, ово ће допринети побољшању резултата образовања и припремити европске студенте за изазове будућности.

1.1 О пројекту ...and Action!

"...И акција!" пројекат је међународна иницијатива Еразмус+ КА2 коју предводи Македонска кинотека са свеобухватним циљем повећања квалитета образовног искуства неприметним укључивањем видео садржаја у наставни план и програм. Овај иновативни пројекат, предвиђен за две године од октобра 2022. до октобра 2024., делује као заједнички подухват, окупљајући разнолик конзорцијум партнерских организација из Бугарске, Србије, Словеније и Шпаније. Ове партнерске организације, уједињене заједничком посвећеношћу трансформацији образовног пејзажа, удружују своју колективну експертизу и ресурсе како би заговорали циљ интеграције видео садржаја у учионицу.

Уз подршку Македонске националне агенције за програм Еразмус+, овај амбициозни пројекат је вођен визијом искориштавања огромног потенцијала видео садржаја као свестраног и ефектног алата у области образовања. Пројекат препознаје да видео садржај, са својом јединственом способношћу да ангажује више чула, може послужити као моћан медиј за побољшање интерактивности, ангажовања и задржавања искустава учења. Интеграцијом видео садржаја у наставни процес, едукатори могу створити импресивнија, упечатљивија и упечатљивија искуства учења, што на крају доприноси ефикаснијем и обогаћеном образовном процесу.

Камен темељац "...and Action!" Пројекат је посвећеност опремању 80 наставника из земаља учесница потребним вештинама и знањем за креирање висококвалитетног, едукативно вредног видео садржаја. Овај циљ треба да се реализује кроз серију обука које спроводе професионалци из области видео продукције и монтаже. Ове сесије обуке ће пружити практичну инструкцију, оснажујући наставнике техничким и креативним вештинама потребним за производњу убедљивог видео садржаја прилагођеног њиховим специфичним наставним потребима.

Омогућавајући наставницима да преузму активну и информисану улогу у креирању видео садржаја, пројекат има за циљ да катализује обогаћивање наставних методологија, диверсификацију ресурса за учење и свеукупно побољшање искуства учења ученика.

Паралелно са акцентом на промоцији значаја видео садржаја и обуци наставника за креирање видеа, пројекат је такође посвећен спровођењу дубинског, систематског истраживања о коришћењу видеа у образовне сврхе, представљеног у овом документу. Ово истраживање Ендеавоур обухвата истраживање тренутних пракси, повезаних изазова и уочених предности коришћења видео садржаја у школама широм земаља учесница. Истраживање такође истражује уочене препреке за интеграцију видео садржаја и потенцијалне стратегије за превазилажење ових изазова. Налази овог свеобухватног истраживања пружају вредан увид у тренутно стање употребе видео садржаја у образовању, служећи као основа за информисане препоруке о томе како видео садржај може бити бољи и ефикасно и оптимално интегрисано у наставни план и програм који напредује.

"...and Action!" Пројекат је заснован на принципу сарадње, окупљајући партнерске организације из различитих географских и културних контекста, као и различитих позадина у образовању, истраживању и креирању видео садржаја. Овај динамични конзорцијум партнера ће изградити мрежу за сарадњу образовних професионалаца, истраживача и креатора видео садржаја, који ће заједнички радити на унапређењу интеграције видео садржаја у образовање. Ова мрежа ће служити као динамична платформа за размену знања, размену најбољих пракси, ширење ресурса и неговање етоса иновација и креативности у области образовања. Кроз овај приступ сарадње, пројекат настоји да подстакне трајну и широко распрострањену трансформацију у образовном пејзажу, заговарајући циљ иновативног, ангажованог и ефективног подучавања и учења кроз интеграцију видео садржаја.

1.2 Циљеви

Заговарање значаја видео садржаја у образовању

"...and Action!" пројекат има за циљ да ојача разумевање и уважавање видео садржаја као кључног и трансформативног образовног алата. Активним ангажовањем наставника и школа у пет различитих земаља, пројекат настоји да истакне вишеструке предности које видео садржај доноси образовном пејзажу. Ово ангажовање је кључно за стварање свести обројним начинима на које видео може побољшати искуство учења неговањем динамичнијег, интерактивнијег и визуелно стимулативног окружења. Иницијатива је усредсређена на подстицање заинтересованих страна у образовању да препознају и прихвате предности које видеосадржај нуди у смислу ангажовања, задржавања и креативности.

Развијање вештина креирања видео записа међу наставницима

Значајна компонента пројекта укључује оуку за 80 наставника из партнерских земаља у уметности креирања ефективног и убедљивог видео садржаја у образовне сврхе. Ова обука је прилагођена да покрије спектар нивоа вештина, од основних до средњих, обезбеђујући да сви наставници који учествују могу имати користи, без обзира на њихово претходно искуство у стварању видео записа. Курсеве ће водити професионалциса великим искуством у видео продукцији и монтажи, а овај процес води Македонска кинотека. Циљ је да се наставници оспособе са вештинама и знањима неопходним за производњу занимљивог, информативног и висококвалитетног видео садржаја за своје ученике. На тај начин, пројекат има за циљ да оснажи наставнике да преузму вођство у креирању прилагођених видео материјала који су у складу са њиховим јединственим стиловима наставе, захтевима наставног плана и програма и потребама ученика.

Истраживање тренутног стања употребе видео записа у образовању

У циљу разумевања преовлађујућих трендова, изазова и могућности повезаних са коришћењем видео садржаја у образовању, пројекат ће спровести свеобухватне националне истраживачке студије у свакој од земаља партнера. Ове студије ће себавити улогом и утицајем видео садржаја у школама, пружајући вредан увид у тренутну праксу и степен интеграције видеа у процесу наставе и учења. Штавише, истраживање ће испитати уочене предности коришћења видео садржаја, као и све изазове са којима се суочавају наставници у ефикасној примени видео ресурса у својим учионицама. Налази ових студија ће бити од кључног значаја за идентификацију потенцијалних области запоболшање и сугерисање практичних препорука за оптимизацију употребе видеосадржаја у образовању. Разумевањем тренутног стања коришћења видео записа.

1.3 Активности и резултати пројекта

Креирање специјализоване онлајн платформе за упутства за видеоКреирање садржаја
Интегрална и темељна компонента "...И акција!" пројекат је развој свеобухватне и наменске онлајн платформе посебно скројене да задовољи потребе едукатора заинтересованих за креирање видео садржаја у образовне сврхе. Ова платформа ће функционисати као складиште ресурса, алата и наставних материјала, усмерених на помоћ едукаторима у целокупном процесу креирања видео садржаја. Ово ће укључивати алате за уређивање видео записа, упутства корак по корак прилагођена кориснику за различите нивое стручности и илустративне примере најбољих пракси у креирању ефектног видео садржаја за наставу и учење. Поред тога, платформа ће омогућити приступ заједничкој заједници едукатора, омогућавајући корисницима да деле искуства, покажу своје креације и размењују повратне информације. Дизајнирана са фокусом на једноставност и приступачност, платформа настоји да смањи техничке аријере које често спречавају наставнике да се упусте у креирање видео садржаја. Пружајући центар на једном месту са свим потребним алатима и ресурсима, платформа тежи да инспирише и оснажи наставнике да интегришу видео у своје наставне методе, побољшавајући целокупно образовно искуство за своје ученике. На овај начин, платформа има за циљ да допринесе континуираној трансформацији образовних пракси кроз интеграцију иновативног и интерактивног видео садржаја.

Курсеви за обуку наставника о видео продукцији и монтажи Још једна витална активност пројекта укључује организацију и одржавање курсева за обуку наставника о видео продукцији и монтажи. Ови курсеви ће се одржавати у партнерским земљама Македоније, Бугарске, Словеније и Шпаније, и обухватиће укупно 80 наставника, са 20 полазника из свих земаља учесница на сваком курсу. Овај приступ осигурава разнолико и међукултурално окружење за учење, подстичући размјену идеја и увида међу едукаторима из различитих региона. Ови курсеви о уке дубоко ће се бавити практичним аспектима креирања и монтаже видео записа, оспособљавајући наставнике са опипљивим вештинама и техникама које се могу одмах применити у својим учионицама.

Поред техничких вештина, курсеви ће се бавити и педагошким разматрањима, помажући наставницима да креирају видео садржај који је у складу са образовним циљевима и побољшава учење ученика. Обуке ће водити искусни професионалци у области видео продукције, који ће учесницима пружити висококвалитетна упутства, персонализовано вођење и практичну праксу.

Промотивне конференције за приказивање исхода пројекта Како

би се истакли успешан завршетак пројекта и поделили достигнућа, искуства и увиди стечени током иницијативе, промотивне конференције ће бити одржане у Македонији, Шпанији и Бугарској. Ове конференције ће послужити као платформе за представљање резултата пројекта, прослављање рада и напретка обучених наставника и ширење налаза националних истраживања

о употреби видеа у образовању. Сазивањем различитих актера из образовне заједнице, укључујући едукаторе, креаторе политике, истраживаче и практичаре, конференције имају за циљ да подстакну дијалог и унакрсно запрашивање идеја о улози и важности видео садржаја у образовању. Ови догађаји ће пружити прилику учесницима да се залажу за континуирану и проширену интеграцију видео садржаја у образовни процес, поделе своја искуства и најбоље праксе и допринесу текућем дискурсу о иновативним и ефи

Штавише, конференције ће послужити као простор за приказивање и препознавање достигнућа обучених наставника, наглашавајући њихов допринос унапређењу области образовања. Коначно, кроз ове конференције, пројекат настоји да остави трајан и позитиван утицај на образовни пејзаж тако што ће осветлити трансформативни потенцијал видео садржаја, и инспирисати и охрабрити наставнике и креаторе политике да наставе да истражују нове и иновативне приступе настави и учење.

1.4 Очекивани утицај пројекта

"...И акција!" пројекат, са својим широким и амбициозним циљевима, добро је позициониран да пружи трансформативан и трајан допринос образовним секторима земаља учесница. Његов фокус на креирање и коришћење видео садржаја у наставном процесу ће несумњиво подстаћи динамичније, ангажованије и импресивније образовно окружење, остављајући значајан утицај на начин на који се образовање пружа и доживљава.

Наставници који учествују у овом пројекту не само да ће стећи непроцењиве вештине у креирању видео садржаја, већ ће и доживети промену у својим наставним методологијама. Наоружани новим могућностима, биће боље опремљени да креирају стимулативније лекције које ће задовољити различите стилове учења и преференције.

Могућност креирања прилагођеног видео садржаја ће оснажити наставнике да осмисле лекције које привлаче пажњу ученика, подстичу дубље разумевање и пружају интерактивније и незаборавније искуство учења. Могућности професионалног развоја које се нуде кроз пројекат ће побољшати самоефикасност наставника, подстаћи иновативнији приступ настави и допринети њиховом дугорочном расту каријере.

Школе које прихватају интеграцију видео садржаја имаће значајне користи стварањем интерактивнијег и ангажованијег окружења за учење. Коришћење видео садржаја у наставном плану и програму омогућава школама да понуде богатије образовно искуство које се допада различитим модалитетима учења. Пружајући мешавину визуелних, слушних и кинестетичких могућности учења, школе могу задовољити потребе ширег спектра ученика и побољшати свеукупни академски учинак. Штавише, видео садржај омогућава школама да превазиђу географска и временска ограничења, пружајући ученицима приступ преобилу ресурса и искустава која иначе не би била доступна.

Поред непосредних заинтересованих страна, утицај пројекта ће се осетити у широј образовној заједници. Истраживачки увиди, ресурси, најбоље праксе и искуства подељена кроз пројекат пружиће путоказ за друге едукаторе и институције заинтересоване за интеграцију видео садржаја у свој наставни план и програм. Националне истраживачке студије спроведене у оквиру пројекта ће понудити драгоцене податке и увид у тренутно стање употребе видеа у образовању, помажући да се информишу о будућим политичким одлукама, идентификују потенцијалне области за побољшање и обликују путању интеграције видеа у учионици.

Онлајн платформа коју је креирао пројекат служиће као вредан и трајан ресурс за наставнике који желе да искористе потенцијал видео садржаја у својим наставним праксама. Пружајући приступ алатима за уређивање видео записа, упутствима и најбољим праксама, платформа ће смањити баријере за улазак и подстаћи више едукатора да истраже свет креирања видео садржаја. Овај ефекат таласања ће довести до континуираног раста и усвајања видео садржаја у образовном процесу, подстичући иновативнији и динамичнији образовни пејзаж.

Промотивне конференције одржане на крају пројекта додатно ће појачати утицај иницијативе приказивањем резултата, достигнућа и научених лекција. Ови догађаји ће послужити као платформе за размену искустава, залагање за значај видео садржаја у образовању и неговање заједнице едукатора и заинтересованих страна који имају исто мишљење. Конференције ће такође пружити прилику да се прославе достигнућа обучених наставника и одају признање њиховом доприносу унапређењу области образовања.

У закључку, "...И акција!" пројекат тежи да остави трајни и трансформативни утицај на образовни пејзаж земаља учесница. Опремљивањем просветних радника вештинама, знањима и ресурсима потребним да у потпуности искористе потенцијал видео садржаја, пројекат има за циљ да подстакне културу иновација, креативности и инклузивности у процесу наставе и учења. Наслеђе пројекта ће се огледати у континуираном расту и интеграцији видео садржаја у учионици, побољшаним методологијама и искуствима наставе, и ширем усвајању иновативних приступа у образовању. На крају, пројекат настоји да допринесе ангажовању, интерактивнијем и обогаћујућем образовном окружењу за све ученике, наставнике и заинтересоване стране у образовању.

2. Циљеви пројекта

Европске земље су кренуле ка развоју различитих акционих планова за дигитално образовање у оквиру којих је циљ видео садржај у образовне сврхе.

Овај оквир укључује скуп дигиталних алата и стандарда за учење које треба да раде наставници и који ће бити интегрисан у „нову нормалу“ када су у питању процеси учења на даљину.

Овим пројектом желимо да допринесемо развоју алата и инфраструктуре, за пуну имплементацију овог тренда ЕУ. Видео садржаји у о разовном процесу представљају снажан тренд у смислу реформисања и модернизације глобалног о разовног окружења.

Образовне активности се морају реформисати у складу са временом у коме живимо, а процес дигитализације захтева организациону промену. Овим пројектом желимо да повећамо капацитет и спремност образовних установа да се прилагоде изазовима дигиталне трансформације - конкретније да буду у могућности да своја предавања трансформишу у видео формате прихватљиве за данашње младељуде.

Резултати овог пројекта ће утицати на квалитет, стандардизацију и организационе промене.

Без модерног, транспарентног и кредибилног система, модернизација свих процеса образовања могла би бити непоуздана. Овим пројектом ћемо увести алате и упутства у редовне системе рада са видео садржајем и постићи компатибилност, као и стандардизацију. У оквиру овог пројекта едукатори ће стећи вештине и потребне смернице за такве активности. Стварањем очекиваних исхода пројекта, очекујемо да допринесемо побољшању осигурања квалитета кроз:

- Подршка наставним плановима и програмима, заснованим на исходима учења и микрокредитима - Дефинисање правила и процедура за укључивање ученика - Изградња стандардизоване дигиталне инфраструктуре за образовни видео садржај. Резултати пројекта су у потпуности у складу са релевантним индикаторима и системима осигурања квалитета.

Са овим резултатима ћемо:

- Побољшати транспарентност и стандарде квалитета;
- Олакшати имплементацију европских инструмената у различитим образовним областима;
- Олакшати валидацију неформалног и информалног учења;
- Повећати запошљивост ученика и обезбедити поверење послодаваца да су достигнућа и вештине у учењу завршене;
- Повећати флексибилност и могућности за наставнике;
- Побољшати стратешку и међусекторску сарадњу између различитих провајдера широм Европа и њихова интернационализација;

2.1 Примена видео садржаја у образовнесврхе

Посао и систем образовања тихо су се мењали у последњих неколико година.

Са све већом употребом видеа у образовању, једна ствар је постала јасна: не постоји ограничење броја ученика који се могу образовати на мрежи. У светлу пандемије, кадесу сви студенти и пружаоци образовања или ограничени на своје домове, употреба видео садржаја је постало још важније у контексту пружања образовања. У сектору образовања расте жеља да се одмакне од традиционалних уџбеника и пређе на свеобухватније аудио-визуелне материјале. Ово је корисно и за ученике и за наставнике у данашњем свету вођеном технологијом. Видео снимци, поред традиционалних уџбеника, побољшавају квалитет наставе и учења у формалном и неформалном образовању. Неколико разлога зашто видео постаје све популарнији у учионици и зашто је тако одличан наставни алат.

Пажњу ученика привлачи визуелни стимуланс. Због технологије која покреће наше животе, навикли смо да дуго гледамо у екран. Данашњи ученици се лако визуелно стимулишу због њихове повезаности са технологијом. Уз помоћ визуелне стимулације, ученик се више бави концептом који им се предаје. Такође оставља израженији отисак у памћењу ученика, чинећи инструкције засноване на видео записима идеалним за задржавање информација међу њима.

Видео садржај је свеобухватан начин подучавања. Коришћење говора, текста и визуелних елемената заједно омогућава инструктору да дође до сржи ствари брже него што би то урадила традиционална настава. Ово омогућава више садржаја и дијалога у краћем временском периоду, чиме се успешно задржава пажња ученика.

Видео садржај не мора да буде компликован. У свом најосновнијем облику, образовни видео може се састојати од звука и текста на екрану, скоро као лирски видео записи. Ова врста видеа омогућава више визуелизације. Мозак ученика се лакше апсорбује и памти а поруку или лекцију када се аудио и текст комбинују у једну лекцију.

Дигитална

писменост Данашњи ученици не би требало да мисле о институционалном образовању и дигиталној писмености као о две одвојене ствари. Ово треба сматрати саставним делом самог образовног процеса. Дигитална писменост је суштинска вештина 21. века која је неопходна за скоро сваки посао.

Ученици ће постати самоуверенији и вештији ако буду обучени у оба аспекта него што би били када би следили традиционални процес школског образовања. Ученици могу да снимају и уређују видео садржај у онлајн видео уређивачу и да им покажу своје видео снимке

стекну виталне практичне вештине које ће се од њих захтевати касније током радног века.

Уз одговарајућу опрему, популарност додирна и едукација уз помоћ филмова у учионици. Међутим, ефекат видео снимка може бити уништен због природе технолошког гаџета који се користи или због лоше везе.

Ово подстиче наставнике да поменуте филмове пуштају на различитим платформама, у зависности од квалитета видеа и врсте опреме коју они, као и ученици, поседују.

Има невероватну приступачност

ИоуТубе, једна од најпопуларнијих видео платформи на свету, много је више од самог извора задовољства. Ако желите да стекнете нову вештину, материјали су лако доступни на платформама и највероватније ћете пронаћи хиљаде ресурса и курсева за неколико минута уносом потребних кључних речи у поље за претрагу. Најбоља ствар у образовању заснованом на видео записима је то што можете учити својом брзином и из удобности свог дома. Видео снимци су такође преносиви, што наставницима и студентима даје велику слободу у њиховом домету приступа видео снимку. Школе треба да се прилагоде овим тактикама у сценарију учења на даљину који је наметнут ученицима због пандемије или других околности. Приступ видео записима са било ког места и у било које време проширује хоризонт образовних пракси у свету који води технологија.

Могућности учења на даљину расту великом брзином Тржиште онлајн курсева пуца. Све више институција користи овај тренд користећи интернет видео записе за едукацију. Ово не само да показује да школа може да допре до више ученика, већ указује и на повећане могућности институције.

Коришћење видео записа у онлајн курсевима елиминише потребу да институције плаћају специјалисте са пуним радним временом да предају курс. Међутим, важно је знати да се поштовање туђе интелектуалне својине назива етичком употребом и да је неопходно осигурати да видео снимци који се користе у онлајн курсевима имају одговарајуће дозволе.

2.1.1 Северна Македонија

Филм и филмска уметност су од великог значаја за подизање културног раста појединца. Многи социолози, педагози, психолози и филозофи слажу се са чињеницом да филм има посебну улогу у изградњи различитих утицаја на младог човека, од вредности до стереотипа и предрасуда. Филм је постао чудо уметности, захваљујући не само формално-естетским изражајним могућностима, већ пре свега односу који ствара према публици. Оно, пак, има улогу колективног постојања које испуњава заједничке реакције. С друге стране, као изузеци, истичу се реакције оних гледалаца који се по свом карактеру или нивоу културе удаљавају од „обичног човека” привременог микро-друштва сачињеног од филмских гледалаца (Сурио, 1971). Однос филма и публике представља посебну комуникацију коју, да би имала позитиван утицај, треба правилно усмеравати из школских клупа у основном образовању. Отуда је веома важна његова заступљеност, улога и примена у образовању.

Садржаји филма и филмске уметности у нашем основном образовању представљени су кроз предмет Македонски језик, област медијска култура, са фондом од 10 часова годишње. С обзиром на то да филм има велику едукативну вредност, ова заступљеност је на изузетно ниском нивоу и иницира потребу за променама у овој области. С друге стране, многи садржаји постају лакше разумљиви ученицима ако се филм користи у настави за њихову реализацију. У том контексту, документарни филмови су од посебног значаја и могу се успешно користити у настави матерњег језика, историје, географије, друштва, ликовног васпитања, музичког образовања. Нажалост, у нашем образовању филм је веома мало заступљен. Изванредна је прилика у настави македонског језика, где се кроз приказивање различитих дела из светске и домаће књижевности може утицати на морални, естетски и културни развој ученика, више него само читањем књига. На крају крајева, најбоље је ако једно допуњује друго. Такође има снажан утицај на изградњу самоспознаје, на сопствени идентитет, у смислу културе и вредности.

За разлику од данас, раније, у оквиру бивше Југославије, 1956. године основан је Савезни центар за наставно-образовни филм, а по угледу на овај центар осниване су установе сличног назива у свим социјалистичким републикама.

У тадашњој Социјалистичкој Републици Македонији 1956/1957. године основан је Завод за културно-просветни и образовни филм, који у Македонији има за основну делатност обезбеђење фонда образовних филмова за потребе образовних организација. Многе школе, не само у градовима, већ и у селима, имале су потпуно опремљене биоскопске сале са једним или чак два пројектора, који су служили за приказивање филмова за потребе наставе, а увече и за локално становништво. Тиме је филм постао део културе нашег народа.

Шездесетих година је употреба филма у настави била посебно присутна. Из интервјуа са учитељем Ристом Поповом, који је 1965-1967. године радио као учитељ у осмом разреду, употреба филмова у настави била је веома честа. Он је био задужен да их једном месечно набавља од Завода за културно-просветни и образовни филм у Скопљу, а у посебно дизајнираној сали у којој су била чак два биоскопска пројектора приказивани су филмови не само за потребе наставе, већ и за локално становништво које се окупљало у касним вечерњим сатима да погледа филм, а све је то имало своју културно-образовну сврху. Иначе, у односу на наставне филмове, наставници су сачинили списак образовних филмова потребних за реализацију садржаја одговарајућих наставних предмета, а купљени су како за друштвене и природне науке, тако и за македонски језик. Коришћење филма у настави одликовало се великим ентузијазмом, али су и тада постојали услови.

Године 1973. препоручено је да се филм користи не само у настави македонског језика, већ и у настави других предмета, као што су географија, физика, биологија, хемија... Другим речима, посвећеност школе превазилажење традиционалне наставе и примена савремених техничких средстава као што су филмске, ТВ и радио школске емисије, магнетофонски снимци, графоскоп, пројектори, аудиовизуелна наставна и техничка средства била је прилично видљива. У настави географије препоручује се да се нови појмови из литосфере, као што су вулкани и земљотреси, релативна и апсолутна висина, обрађују кроз лектуре, али и кроз филмове и директно посматрање. Такође, садржаје о природној и вештачкој радиоактивности, о нуклеарној енергији итд. обрађивати кроз слике, цртеже, али и едукативне филмове.

Највећа заступљеност филма препоручује се настави биологије. Анализа планова часова показала нам је да се за овај предмет наставницима препоручује да веома често користе наставне филмове, како би што успешније савладали градиво.

Наиме, за све теме и садржаје препоручује се да наставници веже изводе или посматрањем свежег материјала (пречник цвета, воћа, гљива, маховине, папрати...) или кроз модел, сликовни филм и дијафилм.

Дакле, образовни филм се препоручује за готово све наставне теме и садржаје од петог до осмог разреда.

За разлику од наставних планова и програма с почетка 70-их година, када је област филма заступљена са 5 часова годишње и са много конкретнијим циљевима и задацима и одговарајућим садржајима, већ крајем 80-их је много запостављенија, односно третира се више формално него садржајно.

Приметан је пад интересовања за заступљеност филма у настави, што се пре свега види у новим наставним плановима и програмима који губе конкретност и улазе у велике оквири где полако али сигурно расте интересовање за образовни филм или за примену неког документарног филма. у наставне сврхе.

У 2007. години основно о образовање у Републици Македонији је промењено са осмогодишњег на деветогодишње основно образовање, са три циклуса: од првог до трећег разреда, од трећег до шестог и од шестог до деветог разреда. У осмом разреду из области Медијска култура (10 часова годишње) у вези са филмом постављају се следећи циљеви: „Упознати ученике са начином снимања филма, упознати их са синопсисом (заплетом). филма) и сценарио (књига снимања), а истовремено треба да усвоје исте појмове од стране ученика и то: синопсис и сценарио. У наставном плану и програму су предвиђене следеће активности у ове сврхе: одговарајући текстови. (изводи) из синопсиса и сценарија. Предвиђене су и вежбе за самостално писање синопсиса и сценарија по идеји ученика (Наставни план и програм, 2008.14). Овај садржај делује веома амбициозно, јер писање синопсиса и сценарија ипак захтева искуство. у тој области и нису сви ученици надарени за такво писање, што значи да постављени циљеви и предвиђени садржаји нису у корелацији.

Настава у којој се филм користи као наставно средство има много већу вредност и подстиче креативност ученика, а савладавање наставних садржаја је много интересантније, динамичније и са већом издржљивошћу знања, али и са већим могућност применљивости. У ствари, примена филма има посебан значај у културном развоју младе особе, па би и заступљеност филма требало даб уде много већа. Филм може створити, с једне стране, агресију, насиље, мржњу, стереотипе, предрасуде, односно негативну идентификацију са ликом (или групом), ас друге стране, племениту личност са космополитским погледом на свет, и особа са критичким мишљењем са истанчаним укусом за филм. Уметност која интегрише друге уметности, пре свега музику, ликовну уметност, естетику, говор итд.

Нема сумње да едукативни филм представља моћно аудиовизуелно средство уз помоћ којег би се образовни садржаји научили на много другачији и занимљивији начин него иначе. Међу његовим предностима можемо издвојити следеће:

-Филм уноси свежину у наставу и разбија монотонију у васпитно-образовном раду.

-Вештина уочавања реакција, процеса, догађаја, инцидента, понашања људи итд. повећава.

- Знања стечена у настави у којој постоји примена филма или дела филма су много јаснија, разумљивија и лакше се примењују у парку

живот.

– Филм се може успешно користити у свим наставним предметима, а посебно је погодан за наставу страних језика, историје, матерњег, али и природних наука, уметности, итд.

Са педагошко-психолошке тачке гледишта, мотивација ученика је од пресудног значаја, јер веома позитивно утиче на усвајање садржаја, јер филм омогућава веће интересовање.

Филмом се успешно остварују васпитно-образовни циљеви.

Васпитни циљеви се односе на стицање знања, а васпитни за формирање личности на васпитни начин. Први утичу на когнитивни развој, а други на формирање ставова и вредности.

Узимајући у обзир време у коме живимо, брзином информационо-технолошки развој, филм нудимогућност свакодневне примене у настави готово свих предмета. Међутим, колика ће бити примена зависи од самог наставника, од његове спремности, мотивације и жеље да примени иновативне технике, савремена наставна средства, стратегије и методе. Примена рачунара у настави даје могућност да филм буде присутан као никада до сада.

Искуства наставника са коришћењем едукативних видеа:

Предајем ИКТ на колеџу Иахиа Кемал од 2007. Узео сам паузу од 5 година и предавао сам енглески и ИКТ у Истанбулу. Затим се од 2016. враћам на колеџ Јахја Кемал. Предавао сам и у средњој и у основној школи.

По мени, коришћење видео записа у настави има позитиван ефекат на ученике.

Класични модел писања, преписивања и објашњавања понекад успорава наставни процес. Ученицима је потребно можда сваких 10 мин. да промене атмосферу да освеже своју концентрацију. Користио сам видео записе у настави из неких нових апликативних програма користећи туторијале са неколико веблокација.

Ученици су концентрисани док слушају видео записе, али им после видеа увек треба додатно објашњење.

Током периода пандемије користили смо неколико онлајн алата који их подучавају и објашњавају. Једна моја колегиница је свакодневно држала часове математике уз видео. Снимао је туторијал и у том видеу су имплементирана питања тако да ученици треба да пажљиво погледају видео и одговоре на питања, а затим да наставе са видео записима.

Неколико мојих колега је користило кратке видео записе, али не и сами припремљене, већ спремне коришћене са веб локација како би своје лекције учиниле занимљивијим.

Данас када посећујем часове у својој школи, видим да неки од наставника користе своје видео снимке, неки користе видео снимке са интернета, али неки од њих нажалост не користе никакав видео.

Класични метод наставе без визуелизације некако не заокупља пажњу данашњих ученика, јер су се због свакодневног коришћења друштвених медија концентрисали на визуелизацију.

Коришћење видео записа током часова чини часове ефикаснијим, али припрема, снимање и техничке вештине наставника им не дају увек прилику да се припреме. Обука наставника, давање им потребног образовања и потребних техничких услова би подстакли наставнике да припремају сопствене видео записе, а тоби подстакло ученике да се више концентришу, више уче и лакше разумеју.

Као родитељ, видео сам позитиван ефекат гледања видео садржаја едукативног карактера преко своје деце, која са великим интересовањем гледају Натгео, Историју и као млађи: Да Винчија. Видео садржаји из ових (и сличних) програма омогућавају учење на занимљив начин, са високим садржајем, упакованим у кратко време, а толико ефектним да задржавају пажњу гледаоца (разне теме, разрађене према узрасту детета). Сматрам да телевизија, као медиј који улази у сваки дом, има велику моћ и утицај на образовање деце (популације), али недостају квалитетне едукативне емисије, рађене по мери данашње генерације ученика.

Током пандемије, поједини наставници нису одустајали од наставе и храбро су прихватили да стану пред ТВ камере иако нису баш били спремни за ту улогу.

У том периоду велики број ученика учио је само тако, пратећи програм МТВ ТВ и са снимљених лекција на платформи Едуино. Било би лепо да МТВ настави да припрема и емитује овакав програм, свакако садржајно богатији и професионалније направљен. Исто осећам и за снимање лекција за Едуино платформу.

Лично волим видео у склопу наставе - аматерски, спонтан, снимам активности на својим часовима, наравно уз одобрење родитеља, и постављам их у затворену ФБ групу.

На овај начин ученици имају прилику да прате активност код куће, а уједно су родитељи информисани и упознати са активностима које спроводимо, како учимо, како се дружимо итд.

Током пандемије предавао сам на Зоом-у. Био је то велики изазов и лепо искуство за мене. Свакодневно сам учио, исправљао се, анализирао и тражио начин да сутрашња учионица буде успешнија од јучерашње. Олакшавајућа околност ми је био узраст ученика, петог разреда, који су самосталнији, са стеченим радним навикама и веома радознали. Добио сам подршку ученика, родитеља и породице.

За неке наставне садржаје користили смо ИоуТубе видео записе, позивали госте у нашу онлајн учионицу или снимали себе.

Пандемија нас је натерала да учимо другачије и показала нам шта треба променити/ побољшати у образовном систему.

Зато сматрам да је неопходно да наставно особље прође обуку која ће развити вештине за израду видео записа за потребе наставе, у циљу квалитетније наставе, мотивисанијих ученика и успешнијег остваривања постављених наставних циљева.

Референце:

Ђосић, Сл. Наставни филм у настави историје, живот и школа, 2010

Ђосић, Сл. Филм у настави (приручник за студент-будуће наставнике) (2017), Фондација Фонд Б92,

Београд Филмска енциклопедија (ур. Анте Петерлић) (1986), Лексикографски завод „Мирослав Крлежа“, Загреб

Миљановић, Н.(2002): Образовна технологија, Подгорица

Подгорица Микић, К. (2002): Улога и значај медија у животу детета до десет година старости Методика (часопис за теорију и праксу у предшколско, школско и високошколској области), Свеучилиште у Загребу,

Учитељски факултет, бр.5,2002 Зборник учитељске академије у Загребу,

Свеучилиште у Загребу, Вол 4. бр.14 (151-163 Тезак, Ст. (2002), Методика наставе филма, Шк

2.1.2 Бугарска

Употреба видео садржаја у образовном процесу у Бугарској није новост. 50-70-их година КСКС века технологија коришћења образовних филмова је широко уведена.

Настали су едукативни филмови из готово свих предмета. У строгом смислу речи, термин „образовни иоскоп“ означава биоскопске пројекције, које се користе само у процесу организованог образовања. У овим пројекцијама репродукује се аудитивно-визуелни (аудио-визуелни) дидактички материјал, најчешће као део програма обуке. 1970-1980-их година појавила се образовна телевизија. То је обука коришћењем земаљског образовног преноса, облика аудио-визуелног учења на даљину. Данас је биоскопски филм практично неприкладан за употребу у образовању. Један од савремених начина чувања информација је видео снимање. Креира се у складу са наставним планом и програмом, а користи се и за оптимизацију образовног процеса. Често се користи у бугарским школама, посебно током учења на даљину, јер има велики утицај на ученике. Њихова способност да успоставе и визуелно открију унутрашње и спољашње везе проучаваних објеката, чињеница, појава са околном стварношћу, са прошлошћу и у будућношћу, дају материјал за поређење, анализу и синтезу, одвоје главне ствари на сајту и убедљиво показати детаље све ово чини видео записе вредним алатом за учење. Снимци за учење видеа се могу поделити на професионалне (студијске) и домаће (аматерске). Студијско видео снимање је најчешће снимак из ТВ емисије или видеа. Видео записи се стварају све више и више, али нажалост многи од њих, технички добро изведени, често су мало ефикасни за употребу у процесу учења, јер се психолошки, педагошки и методолошки аспекти не узимају у обзир у припреми материјала за учење. Зато наставник треба пажљиво да приступи избору видео филма за коришћење у дечјој публици.

Министарство просвете и науке улаже напоре у том правцу стварајући електронску библиотеку www.eLearn.mon.bg, у којој се може наћи доста едукативних видео записа, али они не покривају довољно наставног [материјала www.ucha.se](http://www.ucha.se) је платформа која се такође ослања на видео садржај као образовни ресурс, али захтева плаћену претплату, што је чини недовољно доступном.

Домаћи (аматерски) видео снимци су различити по садржају и намени. Савремени мобилни уређаји (телефони, таблети) нуде могућности за брзо и једноставно снимање видео записа.

Често их наставници у Бугарској користе у својој педагошкој пракси, на пример, на студијским путовањима, када посећују места од архитектонске, историјске и културне вредности. Због развоја технологије, техника снимања је сада јефтинија, камере су распрострањене и згодне, дигитални фотоапарати и мобилни телефони имају могућност снимања, чиме је производња кратког филма (видео фрагмента) опште доступна.

Истраживања откривају да ученици боље уче кроз различите медије, а не само усмено излагање. Имајући увид да ученици умеју да фокусирају пажњу на 16-20 минута, коришћење филмова може да привуче њихову пажњу на дуже. Кратки филмови (видео фрагменти) подстичу развој вештина приповедања и презентације код ученика.

Наставне методе су директне и индиректне. Као индиректне методе укључују истраживање и активно учење. Обука уз подршку видео фрагмената може се посматрати као индиректан метод наставе. У оквиру ове васпитне методе, коришћење аудио-визуелних средстава за гледање и снимање кратких филмова, спроводи се под вођством наставника, који има улогу вође групе. Наставник одређује тему пројекта припреме филма, а ученици генеришу могуће идеје за реализацију. Кратки филмови су ефикасни и корисни. Побољшава памћење и разумевање и подржава креативно размишљање. Велики недостатак је недостатак потребне опреме и компетенција код наставника и ученика за припрему и реализацију. Из свега до сада реченог можемо закључити да се у Бугарској школи видео садржаји користе већ дуже време и да прате трендове у светском образовању. Бугарски наставници су вољни да диверзификују свој наставни рад, али немају увек потребна средства и компетенције да креирају и примењују видео материјале као дидактичко средство у обуци.

Референце:

Лазарова С., Лазаров Л. Аудио-визуелне и информационе технологије у образовању. Свети Кирило и Методије“, 2010.

Употреба мултимедијалних визуелних помагала у учионици енглеског језика: студија случаја у средњој школи Маргарита Салас (Мајадахонда) (2013) [хттпс://www.ucm.es/data/cont/доцс/119-](http://www.ucm.es/data/cont/доцс/119-2015-03-17-11)

2015-03-17-11 .МариаРамирезГарциа2013.пдф -

Кабадаи Л. Улога кратког филма у образовању. - Процедиа - Друштвене и психевиоралне науке

2.1.3 Словенија

Историја увођења ИКТ у Словенији датира још од 1970-их година. Рачунарство као изборни предмет појавило се у словеначким средњим школама 1971. године. Развојем рачунарства и информатике развија се и предмет. Пост је обавезан у свим средњим школама под називом Рачунарство и информатика (РАИ). Упоредо са развојем предмета одвијале су се различите активности Завода за школство Републике Словеније, Министарства просвете и спорта и релевантних факултета на пољу развоја наставе рачунарства и информатике и наставе осталих предмета који користе рачунаре и друге елементе ИКТ.

Настава информатике у средњим школама у Словенији почела је 1971. године пројектом Увођење рачунарске писмености у средње школе. Ово Словенију сврстава међу земље пионире у увођењу ИКТ у образовни процес. Те године у одабраним школама предавали су информатичари, а истовремено је одржан курс за будуће наставнике информатике у средњим школама. Године 1972/73 у њему је учествовало 20, 1973/74 40, а следеће школске године већ 65 словеначких средњих школа. Број студената који похађају курс информатике порастао је са почетних 200 у првој, експерименталној 1971/72. години на 2.500 у школској 1974/75. Године 1983. успостављена је стандардизација хардвера и софтвера у словеначким средњим школама.

Наставни план и програм је последњи пут измењен садржајно и методолошки обновом наставног плана и програма 1997/98. ПЕТРА пројекат (започет 1989. године) започео је увођење рачунара у основне школе на часовима словеначког, ликовног и техничког образовања у 5. разреду. Прве године у пројекту је учествовало 8 основних школа из Љуљане (Вецхтерс ацх, 1993, 18), а 1994/95. године у пројекат је већ било укључено 175 основних школа, а припремали су се и материјали за друге предмете (<http://vlado.fmf.uni-lj.si/educa/wcse/ro.htm>).

Пројектом је у школе уведено неколико новина: тимска настава (истовремено су радила два наставника - информатичар - касније је трансформисан у организатора информационих активности - и наставник помоћног предмета), кооперативно учење (ученици су сарађивали једни са другима у групама), наставници који су предавали другим наставницима, развојне групе итд.

Системске мере за свеобухватно увођење употребе ИКТ у настави и учење почеле су да се примењују од 1994. године.

Основу за смислено и ефикасно коришћење савремене технологије у образовању поставио је Програм компјутерске писмености (РО програм), који је трајао од 1994. до 2000. године и продужен до 2006. Сврха РО програма је била да обезбеди:

- хардвер, комуникациони и системски софтвер словеначком ВИЗ-у.
- обука наставника и директора за коришћење ИКТ у настави, посебно дидактичког софтвера и е-материјала на интернету, углавном кроз семинаре и примењене развојне и истраживачке пројекте из ове области (Словенска образовна мрежа (СИО) са каталогом материјала и догађаји; редовно двогодишње истраживање о стању и трендовима употребе ИКТ у основним и средњим школама; употреба приступа вештачке интелигенције у доношењу одлука; развојне активности на факултетима и др.)

Програм РО је заправо системским мерама обезбедио системске промене, јер су се одржавале обуке за васпитаче, наставнике и директоре (најмање 2 до 4 хиљаде учесника годишње), као и опремање словеначких средњих школа ИКТ и другим активностима без већих недостатака (мање или више интензивно у зависности од годишњих буџетских могућности) од 1994. до 2006. Такође, РО програм је од самог почетка подстицао руководство вртића и школа да што свеобухватније и систематичније приступи планирању и спровођењу компјутеризације појединих ВИЗ-а. Од 1998. године систематизовано је радно место рачунарског оператера - организатора информационих делатности у области основног образовања (5 милиона евра годишње; раније се финансирало из РО програма од 1995. године). Од 1995. године, у оквиру РО, одвија се и редовна промоција напретка и достигнућа у земљи и иностранству, посебно годишња годишња годишња конференција Интернационал Едуцационал Цомпјутер Цонференце (МИРК).

Програм РО се редовно финансирао из републичког буџета, а од 2004. године почело је суфинансирање активности из Европског социјалног фонда и Европског регионалног фонда, а касније су министарство, јавне институције и ВИЗ конкурисали и за средства из других програма ЕУ (доживотно учење, Еразмус+, Хоризонт 2020,...).

Словенија је од 1994. године међу водећим земљама у области информатизације образовања, што редовно показују међународна истраживања (нпр. 2013: прва у употреби и виртуелних окружења за учење; прва у припреми школских планова за информатизацију; прва у подршци руководству школа у области информатизације, међу првима у области обуке и подршке наставницима за дидактичку употребу ИКТ у настави, међу првима у обезбеђивању квалитетних е-материјала за учење и наставу и др.). Истраживања су јасно показала да је Словенија међу најуспешнијим у оним областима које су финансиране из пројеката које смо заправо фронтално реализовали, односно могле су да учествују све школе и наставници.

У 2019. години, међутим, истраживање је показало драстичан пад и потиснуло Словенију чак на последње место у неким областима (нпр. обука и подршка руководиоцима школа), будући да се активности у области дигиталног образовања од 2015. више не спроводе свеобухватно, а стога школе, директори, наставници више нису „осећали“ да је делотворна употреба ИКТ у настави и учењу међу приоритетима Словеније.

Е-образовни пројекат (2009 - 2013)

Циљ пројекта Е-образовање је био да се свеобухватно и квалитетно унапреде постојеће активности у области информатизације образовања, како организационо тако и садржајно. Основни услов је био да сви досадашњи резултати и искуство буду основна полазна основа за искорак:

- сви кадровски ресурси и потенцијали уложени у: о с једне стране, различите заинтересоване стране: јавне институције, школе, универзитете, као и екстерне заинтересоване стране: компаније, невладине организације итд., а са друге стране, различите „врсте“ колега: менаџери, координатори, чланови развојних група, мултипликатори и ментори/консултанти, организатори, • наставни садржаји (софтвер, апликације, е-материјали и друга помагала).), • семинарске програме и материјале за семинаре, а такође узимајући у обзир нове трендове у обуци наставника, директора РОИД-а и других стручних колега, као што су радионице, консултације на лицу места и друга дидактичка подршка и техничка помоћ образовним институцијама, • е. -заједнице за хоризонталне и вертикалне активности итд.

Пројектом су планирани и остварени: •

- Стандарди за е-компетенције за наставнике, директоре (управа школе) и рачунарске стручњаке, • онлајн окружење за размену информација између свих заинтересованих страна у области дигиталних компетенција и образовања наставника, • оптималну опремљеност са одговарајућа знања за коришћење информационо-комуникационих технологија, • смернице за програмере и пружаоце обуке да обезбеде усклађеност програма обуке са стандардима е-компетентног наставника, директора и рачунара.

научник,

- подршка наставницима и школама саветима о (смисленој, педагошкој) употреби ИЦТ

- и матрицу компјутеризованих активности ВИЗ-а са дефинисаним задацима.

Заједнички е-центар је такође успостављен као јединствена улазна тачка за школе и као координациони центар за активности свих пројеката, пошто је велики обим пројеката посебно захтевао координисано и координисано управљање и усмеравање (Слика 1).

- управљање пројектом: координирано планирање и реализација свих активности појединих секција пројекта
- јединствена улазна тачка за све ВИЗ и наручиоца
- извјештавање, контрола, евалуација пројекта
- заједничка обука свих извођача и колега
- планирање, изградња, одржавање и управљање информационим системом
- промоција пројекта
- сарадња са другим пројектима исвим активним учесницима у области информатизације образовања
- у оквиру е-центра, активности пројекта е-образовања (Е-компетентни наставник и Е-подршка) су планиране, одобрене и координисане.

C:\Users\Uporabnik\AppData\Local\Microsoft\Windows\INetCache\Content.MSO\ED04C
A17.tmp

Слика 1: Организација пројекта Е-школе 2008 - 2013. Извор: <https://projekt.sio.si/e-solstvo/>.

Током ове олуке наставника, на порталу sio.si било је активно преко 9.000 е-материјала креираних у оквиру пројекта е-образовања. Материјали су претраживани помоћу претраживача. Уређивање материјала је вршено на примарном нивоу, где су уредници уређивали е-материјале из својих области стручности. Сви уредници су или окупљени у уређивачком одбору. Уредници су или позвани и одабрани међу стручњацима из различитих области, а један од услова је био да су уредници већ ауторие-материјала.

Пројекат е-едукације ојавио је све важне податке на порталу СИО, а број корисника СИО се повећавао из године у годину. Томе је у великој мери допринела реализација семинара и консултација у оквиру пројекта Е-школе и активна промоција портала свих сарадника пројекта Е-школо. Великој посећености допринео је и велики број дневних актуелних вести из области информатизације образовних установа. СИО је постао јединствена улазна тачка за актуелне информације из области ИКТ за све педагошке раднике у словеначким школама. У оквиру пројекта е-образовања постојала је јака свест да без ажурних информација, без систематског приступа (што пројекат е-образовања свакако јесте) и без директног рада на терену, чак и једна тачка улазак не би имао перспективу.

Последњих месеци пројекта е-образовања, просечан број дневних посета дневно био је између 5.000 и 9.000. На свом врхунцу, било је преко 11.000 посетилаца дневно, што је био више него добар резултат за образовни портал у 2013. години.

Уређивање портала (техничко и садржајно) извршили су пројекат Е-школа и АРНЕС.

Министарство је од 2006. до 2010. године расписало 3 јавна конкурса за израду и увођење е-материјала (вртићи, основне школе, гимназије или средње школе, стручне и стручне школе, факултети, школе и установе за образовање деце и адолесценти са посебним потребама).

Активности у пројекту су првенствено биле да се развију нови или надограде постојећи приступи настави и учењу и да се у ту сврху развију нови или надограде постојећи е-материјали и да се обезбеде е-заједнице за размену искустава у њиховом коришћењу, као и да се обезбеде обуке, техничке и дидактичка подршка корисницима и промоција резултата. На три јавна конкурса реализовано је 128 пројеката. Направљено је 120 опсежнијих е-материјала, који су у већој мери и даље доступни под Creative

Commons (некомерцијалном)лиценцом. После 2010. године, међутим, е-материјали углавном нису ажурирани ни у погледу садржаја ни технологије, иако су и даље у употреби. Међу њима је и материјал КРЕИРАЊЕ ВИДЕО СНИМАКА.

У месецу ширења употребе е-материјала учествовало је више од 2.300 наставника из 237 школа, који су углавном тестирали и уводили коришћење е-материјала на интернету и других е-материјала (дидактички софтвер, интерни материјали школа и наставника, енциклопедије, Вики итд.).

У свакој школи учесници најмање три наставника или професора почела су да користе нове е-материјале, као и друге е-садржаје и алате на Ворлд Виде Веб-у, чиме се подиже ниво коришћења информационо-комуникационих технологија (ИКТ) у настави, и о томе је објављено почетком децембра 2008. године, а такође и на сајту школе.

У ту сврху школа учесница пружила је подршку овим наставницима, односно менаџеру пројекта и свим другим сарадницима на пројекту, који су охрабрили поменута 3 наставника, саветовали их, представили нове дидактичке могућности, понудили стручну подршку и учествовали у припреми и реализацији пројекта. лекција, у којој су коришћени нови е-материјали и сл. У пројекту је рад колега на пројекту који су пружили подршку наставницима, предавања аутора е-материјала наставницима био суфинансиран.

Рад наставника на реализацији наставе са е-материјалом није посебно финансиран, јер спада у делокруг њиховог редовног рада. Међутим, финансиран је њихов ауторски рад: припрема и објављивање студије случаја употребе е-материјала и мишљења о е-материјалима.

У 2011. години реализован је пилот пројекат у оквиру којег су креиране препоруке за израду е-уџбеника (септембар 2011; Завод за школство Републике Словеније) под називом Полазишта за израду е-уџбеника (Креух, Кач и Мохорчич, 2011), што је требало да допринесе већој координацији у припреми и одобравању е-уџбеника у словеначким школама. У оквиру пројекта планирана је израда 7 е-уџбеника као надоградња е-материјала, али су на крају одобрена 3 е-уџбеника (Технологија 1 и технологија 6, 7 и 8; <https://eucilnica.digied.si/course/view.php?id=36>)

У пројекту е-школске торбе за ученике, наставнике и друге заинтересоване развијено је:

19 е-уџбеника за 8. и 9. разред основне школе и 1. годину средње школе: за словеначки, енглески као 1. страни језик, немачки као 2. страни језик, географију, музичку и ликовну уметност. Уџбеници су интерактивни, окупљају цео наставни план и програм за појединачни разред, садрже карактеристике уџбеника и радне свеске (одобрено од стране Стручног већа Републике Словеније, слободно доступни свим заинтересованим корисницима, раде на свим оперативним системима и на свим мобилним и стационарним уређајима). Израда интерактивних уџбеника за друштвене науке заснована је на дидактичким полазиштима и смерницама, као и техничким и организационим полазиштима за припрему интерактивних уџбеника, који су припремљени у оквиру пројекта Е-уџбеници за природне предмете у основној школи.

Програм даљег успостављања ИКТ инфраструктуре у образовно-наставном развоју - СИО-2020 (2016 - 2020)

Арнес је 2016. године започео реализацију четворогодишњег 'Програма за даље успостављање ИКТ инфраструктуре у образовању', скраћено Словеначка образовна мрежа - 2020 или СИО-2020. У оквиру Програма, за образовне установе биће суфинансирана изградња безжичних мрежа и набавка ИКТ опреме. Програм је реализован кроз три међусобно повезане активности:

1. изградња безжичних мрежа,
2. набавка нове опреме (ИКТ),
3. развој е-услуга и е-садржаја.

Изградња моћних и сигурних бежичних мрежа уз на авку ИКТ опреме прати правце и развој и резултате сродних пројеката који уводе иновативне наставне методе (Педагогија 1:1) и развијају е-садржаје и е-услуге у облаку за употребу у учионици (Е-школска торба). Тиме се успоставља неопходна е-инфраструктура на ВИЗ-у, која представља технолошки услов или одговарајуће окружење за иновативне праксе учења.

Овде је важно да се опрема ВИЗ-а планира одрживо, јер опрему (комуникационе и ИКТ клијенте) треба одржавати и ажурирати, као и водити рачуна о замени застареле опреме.

Пројекат иновативне јавне установе (2016 - 2018)

У оквиру пројекта ИЈЗ, у понуду семинара (у апликацији КАТИС) из области Начини унапређења академских постигнућа укључено је 20 семинара е-образовања, 5 семинара за самовредновање и 4 радионице. У првом плану биле су дидактичке стратегије и активни часови за стицање знања из појединих области и предмета уз ефективну интеграцију информационо-комуникационих технологија и учење по принципима формативног праћења и рада са рањивим групама.

Међународни пројекат МЕНТЕП, Еразмус + (2015 - 2018)

У оквиру пројекта МЕНТЕП верификовано је системско решење за мерење педагошких дигиталних компетенција наставника и начин увођења таквог мерења и креирање стручног оспособљавања за коришћење ИКТ у 13 европских земаља, чиме је омогућено наставницима да оцењују и прате њихове дигиталне компетенције у циљу побољшања квалитета образовања. Дигиталне компетенције се дефинишу као способност коришћења ИКТ у професионалној или радној области са способношћу доношења педагошких и дидактичких судова и свешћу о ефектима на стратегије учења у таквој употреби. Интернетстраница пројекта МЕНТЕП доступна је на <https://www.zrss.si/mentep>.

У оквиру пројекта МЕНТЕП креиран је и портал иЕкосистем који је намењен подршци професионалном развоју васпитача, наставника и директора у области педагошких дигиталних компетенција. На порталу можете приступити картици Самопровера, где можете приступити веб алату ПОТ ОС. Након завршене самопроцене, наставници сазнају које су њихове јаке и слабе области у коришћењу ИКТ у свом наставном раду. Области компетенција нуде различите могућности за професионални развој за областкоју појединац жели да унапреди. Припремају се разне врсте обука и разни дигитални ресурси из кутије.

Међународни пројекти АТС 2020 - Процена трансверзалних вештина (2015 - 2018) и Процена трансверзалних вештина на СТЕМ - АТС СТЕМ (2018 - 2021), Еразмус + Формативно праћење и евалуација трансверзалних вештина са ИКТ је пројекат у коме су истражени могући одговори на свеобухватна питања:

- Како да формативно пратим и евалуирам развој неких трансверзалних вештина мојих ученика користећи различите ИКТ алате (и развојни е-портфолио)?
- Како да оснажим ученике да планирају, прате и процењују сопствени напредак у томе.

Основна сврха пројекта АТС 2020 је стога да уведе савремене приступе унапређењу развоја и праћењу и евалуацији трансверзалних вештина, које се у различитим контекстима различито називају (нпр. европске кључне компетенције, вештине 21. века, итд.). Једна од њих су дигиталне вештине, које су смислено интегрисане у пројекат како би се промовисао развој вештина, као што су сарадња и комуникација, критичко мишљење, саморефлексија и саморегулација, рад са ресурсима, креативност, учење учења итд. У ту сврху користили су формативно праћење уз коришћење развојног е-портфолија. Кључно истраживачко питање АТС СТЕМ пројекта је анализа могућности дигиталног праћења и евалуације у настави науке, технологије и математике. Пројекат стога велики акценат ставља на развој и коришћење ефективних могућности за дигитално праћење и евалуацију развоја трансверзалних вештина и компетенција у области МИНТ/СТЕМ (такође са становишта употрељивости дигиталних алата) и на евидентирање и решавање изазова који из овога произилазе.

NA-MA POTI пројекат (2017 - 2022)

Дигитална технологија је разумно укључена у све градивне елементе природно-математичке писмености, посебно у 2. градивни блок о е писмености: употреба ИКТ у моделирању у математичкој писмености и употреба ИКТ као подршка експериментално-истраживачком раду у области природно-научне писмености. .

DT RAP ICT задатак за аутентично решавање проблема фокусира се на промишљен развој дигиталне писмености међу предметима у оквиру свих писмености, са нагласком на аутономну употребу ИКТ за решавање проблема и алгоритамско размишљање.

ЦТМТ пројекат - Рачунарско мишљење и математичко мишљење: дигитална писменост у наставним плановима и програмима математике (2019 - 2022)

Међународни ЦТМТ пројекат тражи начине да интегрише рачунарско и математичко размишљање у наставни план и програм. Укључено је пет словеначких школа, осам земаља учествује на међународном нивоу. Кроз активности у пројектним школама развијаће се модели дидактичких приступа који обухватају развој рачунарског мишљења у развоју математичког мишљења на часовима математике. Сврха пројекта је да формулише препоруке за дизајн курикулума у контексту и да потврди релевантност у међународном контексту. У пројекту ће се извршити анализа научних и стручних извора на основу којих ће се формирати мишљење о односу рачунарског и математичког мишљења у образовном процесу.

Међународни пројекат Образовање за дигитално грађанство (2019 - 2020), Савет Европе.

Завод за школство Републике Словеније, у сарадњи са Саветом Европе, води међународни пројекат

Образовање за дигитално грађанство. Сврха пројекта је да упозна наставнике са десет области дигиталног образовања и да тестира приступе ефикасној употреби технологија заснованих на промоцији грађанске свести, поштовања људских права и демократске културе. На тај начин упућујемо наставнике на ефикасан и позитиван став у коришћењу дигиталне технологије, активном и одговорном учешћу у различитим заједницама, доживотном учењу у различитим образовним срединама, формалним и неформалним, и очувању демократије и одбрани људских права. . Пројекат ће изградити мрежу од 200 европских школа из 20 земаља за образовање за дигитално грађанство. У Словенији учествује 10 основних и средњих школа.

ОБРАЗОВАЊЕ НА ДАЉИНУ

У последње три године све издавачке куће које издају уџбенике и радне свеске направиле су велики корак у производњи едукативних видеа и других интерактивних материјала.

Учитељ који бира које ће уџбенике користити за предавање често прави своје одлуку и бира издавача који нуди више подршке за образовне материјале. Издавачке куће се стога међусобно такмиче која ће и у овој области понудити више.

Издавачи су развили квалитетне е-материјале (видео клипове, интерактивне вежбе, квизови, аудио записи и сл.) за све области наставе. Употреба ових материјала је толико лака да вам није потребно посебно знање рачунара да бисте их користили. Велика већина наставника стога користи ове материјале. Учитељ има богатскуп алата код себодлагање, које укључује у наставу. Реч је о кратким видео снимцима (до 3 минута) који обухватају суштину и наставник може да их користи као уводну мотивацију, обогаћивање, додатн објашњење или понављање градива. Конкуренција између издавачких кућа је веома велика и стога се све труде да привуку што већи број наставника да користе њихов материјал. База материјала је управо због тога доста повећана, због чега је ситуација у Словенији на високом нивоу.

Интернет је свеprisутна комуникациона мрежа информационих ресурса која суштински мења начин на који модерно друштво функционише уз лак приступ разним садржајима и услугама. У глобализованом свету то значи изузетно ефикасно средство комуникације за слободан проток информација, које је значајно променило комуникациону слику савременог света, па се приступ Интернету и коришћење његових услуга углавном схвата као људско право. 21. века.

На часу основне школе у четвртак користимо Рокус радне свеске. Радна свеска је допуњена видео и аудио подршком.

На часу словеначког коришћен је видео Бака и Ника. Коришћен је на

почетак школског часа када смо разговарали о разлици између књижевног и некњижевног језика.

[https://api.izzi.digital/previews/page/263827?](https://api.izzi.digital/previews/page/263827?token=92500_69e8a31d5e_f08751146ad517e)

[token=92500_69e8a31d5e_f08751146ad517e](https://api.izzi.digital/previews/page/263827?token=92500_69e8a31d5e_f08751146ad517e)

ПРИМЕР УПОТРЕБЕ ВИДЕО СНИМАКА НА ЧАСОВИМА

На часу основне школе у четвртак користимо Рокус радне свеске. Радна свеска је допуњена видео и аудио подршком.

На часу словеначког коришћен је видео Бака и Ника. Коришћен је на

почетак школског часа када смо разговарали о разлици између књижевног и некњижевног језика.

[хттпс://апи.иззи.дигитал/превиив/паге/263827?](https://api.izzi.digital/previeiv/page/263827?token=92500_69e8a31d5e_f08751146ad517e)

токен=92500_69e8a31d5e_f08751146ad517e

САДРЖАЈ

Осликава сусрет девојчице Нике и њене баке. Ника је на путу у музичку школу и упознаје своју баку која се управо враћа са пијаце. Бака је позива кући, Ника обећава да ће доћи после музичке школе. Затим ће играти партију шаха са својим дедом. Ника се љубазно опрашта о баке.

Циљеви којима смо тежили у овој активности:

Студенти

Разговарајте о својим искуствима у комуникацији и љубазном разговору, Гледајте, бразумејте, доживите, сумирајте и процените неформални и формални разговор, Упоредите снимљене разговоре и сумирајте карактеристике неформалног и формалног разговора, Разумејте, користите и илуструјте лингвистички термин саговорник, Подижите свест о употреби књижевног и некњижевног језика у разговору, препознати одговарајуће поздраве и обраћања, као и куцање и викање у датим околностима, учествовати у игри улога (у званичном разговору) и оцењивати изведене разговоре, комуницирати не-вербално (разумеју и вреднују визуелне и слушне пратиоце говора), саосећају са новим ситуацијама комуникације су креативни, су културни, користе знање у свакодневном животу.

Овакви снимци, које је обезбедила издавачка кућа, по којим радним свескама радимо у школи, обогаћују наставу.

Ученици се стављају у ситуацију коју боље разумеју, јер прво виде примере на траци. Затим глумесличан разговор једни са другима. Снимак гледамо и неколико пута, јер у њему посматрамо нпр. љубазан поздрав, књижевни – некњижевни језик, утврђујемо ко је саговорник, посматрамо да ли има вике или куцања... Ученици вежбају извођење пред групом. , јер у игри улога заборављају да наступају и опуштенији су.

Након одгледаног видео записа настављамо са решавањем вежби у радној свесци.

Ученицима се веома допадају кратки видео записи које пуштам током часа. Рокус - Клетт Пу лисхинг има снажну видео подршку за наставни материјал из свих предмета. Примећујем да ученици боље памте наставни материјал ако погледају видео снимак. Детаљи са снимака које помињу остају им у сећању много дуже него да само причамо њима.

Редовно користим сав доступан видео садржај који је доступан (иначе уз доплату) на послу. Једва да прође дан када у школи гледамо кратке видео снимке. Највише у предмету Природне науке и техника, друштво, словеначки језик и музика.

Осамдесетих година прошлог века школе су почеле да интензивно интегришу ИКТ у своју опрему. Почело је школовање наставника, који до тада још нису стекли адекватно образовање на факултету. Имплементирали су нови предмет информатике и увели ново радно место у школи, специјалиста рачунарске подршке. Након 2000. године, ИКТ је остварио велике промене интензивним ширењем приступа Интернету.

Словенија је у првом периоду била високо рангирана међу осталим земљама по доступности ИКТ у школама, опремљености, факултативним предметима за учење информатике и о уци наставника за укључивање рачунара у своје часове. Већ 2006. друго међународно истраживање употребе ИКТ у образовању, СИТЕС, указало је на низ проблема (Јлав, Пелгрум, Пломп, 2008).

Школе у Словенији су биле натпросечно (у поређењу са другим земљама) до ро опремљене рачунарима и другим уређајима као што су дигитални фотоапарати, али је њихова употреба била слаба. Иако су рачунарске учионице биле добро опремљене, ученици су тешко долазили на наставу. Удео рачунара по ученику у школи био је низак.

Рачунари у учионицама, који су били намењени наставницима, застарели су, у брзом развоју оперативних система школе нису увек могле да иду у корак са најновијим верзијама опреме.

Истражујући праксу коришћења ИКТ у школама, сазнали смо да се у Словенији одвија врло мало иновативних пројеката, а посебно мало у редовној настави.

Упркос тада примљеној Националној стратегији е-учења 2006-2010, која је померила важност употребе ИКТ са учења ИКТ на употребу ИКТ у учењу, школе су пријавиле да не користе ИКТ, или у много мањој мери него другде, за праћење напредовање ученика, проверу знања и комуникацију са родитељима, посебно да им није потребна додатна обука наставника за коришћење ИКТ у образовању и интеграцију ИКТ у рад школе.

У поређењу са другим земљама, удео словеначких школа које су изјавиле да им је потребна обука је најмањи међу земљама.

Словенија је до 2000. године имала упоредиве резултате са развијенијим земљама Европе, посебно у области употребе у настави (математика, словеначки језик, географија), како је показало и истраживање. Министарство просвете сматра разлогом за добар резултат углавном свеоухватност пројекта, који је истовремено водио рачуна о опремању школа (хардвер, локалне мреже и интернет), обуци наставника за опрему која је била у школи, а за даљи развој и истраживање. Последњих година разлика између земаља се смањила, јер су друге земље (наглашене су Мађарска, Естонија, Чешка) опремиле школе и обучиле наставнике са јасном визијом и стратегијом. Они су се руководили чињеницом да информационо-комуникационе технологије могу значајно допринети модернизацији наставе, где наставник од даваоца знања постаје координатор и водич знања и упућује ученике на одговарајућу евалуацију информација које добијају у различитим начина, објашњава Министарство просвете.

Интернет је свеprisутна комуникациона мрежа информационих ресурса која суштински мења начин на који модерно друштво функционише уз лак приступ разним садржајима и услугама. У глобализованом свету то значи изузетно ефикасно средство комуникације за слободан проток информација, које је значајно променило комуникациону слику савременог света, па се приступ Интернету и коришћење његових услуга углавном схвата као људско право. 21. века.

У последњих пет година све издавачке куће које издају уџбенике и радне свеске направиле су велики корак у производњи едукативних видеа и других интерактивних материјала. Наставници који бирају које ће уџбенике користити за подучавање често сами одлучују и бирају издавача који нуди више подршке за образовне материјале.

Издавачке куће се стога међусобно такмиче која ће и у овој области понудити више.

Издавачи су развили квалитетне е-материјале (видео клипове, интерактивне вежбе, квизови, аудио записи и сл.) за све области наставе. Употреба ових материјала је толико лака да вам није потребно посебно знање рачунара да бисте их користили. Велика већина наставника стога користи ове материјале. Учитељ има богат скуп алата код себе одлагање, које укључује у наставу. Реч је о кратким видео снимцима (до 3 минута) који обухватају суштину и наставник може да их користи као уводну мотивацију, обогаћивање, додатно објашњење или понављање градива. Конкуренција између издавачких кућа је веома велика и стога се све труде да привуку што већи број наставника да користе њихов материјал. База материјала је управо због тога доста повећана, због чега је ситуација у Словенији на високом нивоу.

Референце:

Јапелъ Павешић, Б., Першоља, М., Шпегелъ Разорник, А. (2020). Заостајање употребе ИКТ за учење у словенских основних и средњих школа. Педагошки институт.

2.1.4 ШПАНИЈА

О разовни видео снимци као дидактички ресурс за наставу
Инциденција ИКТ у настави у шпанском основном образовању и средњој школи. Кратка студија и неки закључци.

Увод

Образовни видео је дидактички ресурс који већ дуги низ година користе наставници за предавање различитих тема, у ствари, постоје аутори као што су Бергман и Самс који су користили видео као дидактички ресурс за дружење садржаја са својим ученика и из овога граде знања. [1] Захваљујући научном напретку који је развијен последњих година, људско биће је путем ИКТ (информационих и комуникационих технологија) могло да приступи свим врстама информација широм света, управо преко рачунара посредованог интернетом могућ приступ информацијама; наведене информације се налазе у видео записима, аудио записима или текстовима; Осим тога, употреба „технологија негује партиципативно понашање, а из медијског образовања потребно их је промовисати“ [2]. Видео има капацитет да приповеда приче или пренесе информације низом слика и звукова [3], његова сегментација на рације може бити кратког и дужег трајања, иако је кратка на рација најчешће коришћена, видео клип и едукативни видео записи су пример кратког визуелног наратива и кроз њих се преноси информација која захтева кратку пажњу гледаоца.

Пре много година, када смо говорили о „новим информационим технологијама и комуникацији“, нисмо или свесни како ће термин „ново“ брзо нестати из тог концептуалног оквира. У ствари, требало је да се те технологије повежу са образовним пољем што оправдава скоро императивна потреба да се школа „повезује“ са друштвеном реалношћу.

А видео је био значајна компонента ове нове визије технологије која се примењује у учионицама.

Видео снимци су постали популарно средство у образовању у протеклим деценијама, пружајући привлачан и интерактиван начин учења. У шпанском основном образовању и средњој школи, видео снимци се нашироко користе као алат за учење за подршку подучавању различитих предмета. Овај чланак....А Акција! Конзорцијум ће истражити употребу видео записа као алата за учење у шпанском основном образовању и средњој школи. Ова иновативна тенденција има своје почетке у последњим деценијама 20. века.

Употреба образовних филмова и видео записа није постала широко распрострањена у Шпанији све до 1970-их и 1980-их, увођењем ВХС формата. Пре тога, образовни материјали су се обично достављали традиционалним средствима као што су уџбеници, предавања, и упутства на табли.

Имајући то у виду, било је раних покушаја употребе филма и видеа у образовању током 1950-их и 1960-их, посебно у високом образовању. Према неким изворима, универзитети као што су Универзитет у Саламанци и Универзитет у Валенсији почели су да користе филм као наставно средство крајем 1950-их, првенствено за предмете као што су уметност, историја и књижевност.

Међутим, важно је напоменути да су ове ране употребе видео технологије биле ограничене и нису широко прихваћене у образовном систему. Недостатак приступа видео технологији, заједно са конзервативним образовним системом који је споро усвајао нове наставне методе, значио је да видео није постао значајно средство за образовање у Шпанији много касније.

Прво, кратка напомена о класификовању видео записа као о образовних алата. Према М. Цериан-у (1987) [4], видео снимци се могу категорисати у четири различита типа: курикуларни, који су дизајнирани посебно за наставни план и програм одређеног предмета; ширење културе, које имају за циљ да представе одређене културне аспекте широј публици; научно-техничке, које пружају садржаје везане за унапређење науке и технологије или објашњење физичких, хемијских или биолошких појава; и образовни видео записи, који нису посебно направљени за наставу, али се могу користити као дидактички ресурси са одређеном образовном намером.

Период између 1970. и 1989. године био је период значајног технолошког напретка у Шпанији, а употреба видеа као наставног средства постала је све раширенија током тог времена.

Једна студија која пружа увид у употребу видеа у образовању у Шпанији током овог периода је „ИТЦ изазови за промене у образовању“ [5]. Ова студија, објављена у Јоурнал оф Едуцатионал Медиа, испитала је употребу видео технологије у шпанским школама током протеклих деценија.

Према студији, употреба видеа у образовању у Шпанији током 1980-их била је подстакнута неколико фактора, укључујући све већу доступност видео технологије, растуће интересовање за аудиовизуелне медије и жељу за модернизацијом образовног система. Студија је открила да је видео коришћен у различитим образовним контекстима, укључујући инструкције у разреду, обуку наставника и образовање на даљину.

Joш једна студија која пружа увид у употребу видеа у образовању у Шпанији током овог периода је. „Коришћење дигиталних алата у учионици енглеског језика у Шпанији“ аутора Хуана Руија Антонио Данија и Гарсије Конесе Изабел Марије [6]. Ова студија, објављена у часопису Јоурнал оф Едуцационал Тецхнологи & Социети, испитала је употребу видеа и других аудиовизуелних медија у настави страних језика у шпанским школама током 1970-их и 1980-их година.

Употреба аудиовизуелних медија у настави страних језика у Шпанији није била широко распрострањена, иако је било све већег препознавања потенцијалних предности ових технологија за учење језика. Према студији, видео се углавном користио као комплементарно средство уџбеницима и другим наставним ресурсима у настави страних језика. Наставници су показали позитиван став према уграђивању видеа у учионицу, јер је помогао у промовисању ангажовања и мотивације међу ученицима.

Све у свему, ове студије сугеришу да је употреба видеа у образовању у Шпанији значајно порасла током 1970-их и 1980-их, подстакнута комбинацијом технолошког напретка, културних фактора и жеље за модернизацијом образовног система.

Нови миленијум је значио напредак у овој области. Између последње деценије двадесетог века и 2000-их постојао је период значајног раста технологије и дигиталних медија, а употреба видеа као наставног алата наставила је да се развија током тог времена.

Једна студија која пружа увид у употребу видеа у образовању у Шпанији током овог периода је „ИКТ у заједничком учењу у учионицама основног и средњег образовања“, аутора Гарсије-Валкарцел-Муњоза-Реписоа, Ане, Басилота-Гомез-Палоса, Веронике и Лопез-Гарсија, Цамино [7].

Ова студија, објављена у Цомуницар, ибероамеричком научном часопису за објављивање, испитала је употребу видео продукције као педагошког алата у програмима образовања наставника у Шпанији током 1990-их и 2000-их. Видео продукција је коришћена као начин да се побољша ангажман, мотивација и вештине критичког мишљења ученика, као и да се промовише рефлексивност и самопроцена. Студија је открила да се видео продукција најчешће користи у програмима образовања наставника као начин за развој практичних вештина и пружање могућности за заједничко учење. Дефинисање да „дигиталне технологије нуде нове могућности за учење у све повезанијем друштву, у којем је учење рада са другима и сарадње постало изузетно важна вештина“.

Joш једна студија која даје нову перспективу употребе видеа у образовању у Шпанији током овог периода је „Дигитална компетенција и изградња личних окружења за учење као изазови високог образовања“ Кристофер Ал Суарез-Гереро и Франциско Луис Гутијерез-Мартин [8].

Ова студија, објављена у књижици „Изазови образовања у временима промена“ Универзитета у Валенсији (2016), испитала је употребу онлајн видео предавања у високом образовању у Шпанији током 2000-их.

Према студији, „онлајн видео предавања су првенствено коришћена као допуна традиционалној настави у учионици и виђена су као начин да се повећа флексибилност и приступ материјалима за курс. Студија је открила да студенти који су користили онлајн видео предавања имају већи ниво ангажовања и мотивације, и да је коришћење видео предавања генерално позитивно примљено и од стране студената и инструктора.

Штавише, употреба видеа у образовању у Шпанији наставила је да се развија и шири, пошто су просветни радници и институције све више препознавали потенцијал видеа као педагошког алата. Овај период карактерише значајна технолошка достигнућа која су пружила нове могућности за креирање и дистрибуцију видео садржаја. Поред тога, едукатори су почели да развијају боље разумевање о томе како се видео може користити за побољшање искуства ученика у учењу, промовисањем ангажовања, мотивације и вештина критичког размишљања, и пружањем могућности за промишљање и самооцењивање.

Као резултат тога, видео је постао све популарнији и вреднији ресурс у шпанском образовном систему током тог времена. Наставници и инструктори су почели да користе видео продукцију као педагошко средство у разним окружењима, укључујући програме образовања наставника, курсеве високог образовања и К-12 учионице. Видео продукција је виђена као начин за унапређење практичних вештина ученика, промовисање заједничког учења и повећање ангажовања и мотивације.

У исто време, коришћење онлајн видео предавања почело је да се појављује као популаран додаток традиционалној настави у учионици, пружајући студентима већу флексибилност и приступ материјалима за курс. Овај развој је био вођен све већим препознавањем потенцијала видеа као педагошког алата и жељом да се искористи моћ технологије за побољшање исхода учења. Све у свему, употреба видеа у образовању у Шпанији током 1990-их и 2000-их представља значајан период раста и иновација у интеграцији технологије и дигиталних медија у образовни систем.

Нова перспектива: коришћење видео записа у учионици има многе предности и за наставнике и за ученике.

Једна од главних предности коришћења видео записа је да они пружају визуелни приказ концепата, чинећи их лакшим за разумевање. Најбољи пример ових видео записа може бити видео „како да“ дао јасни концепт.

Видео снимци се такође могу користити за стварање привлачнијег и интерактивнијег искуства у учионици, помажући да ученици остану заинтересовани и мотивисани. Неки разиграни ресурси су примери видео загонетки, видео прича и анимација које се могу видети у основним школама у Шпанији.

Поред тога, видео снимци се могу користити као допуна предавањима у учионици и обезбеђивање додатних ресурса за учење за ученике. Ово је посебно корисно у предметима као што су науке и друштвене науке, где визуелна помагала могу помоћи да се ојачају кључни концепти.

Коришћење видео записа у шпанском основном образовању: У шпанском основном образовању, видео снимци се често користе за подучавање основног речника и граматике. На пример, видео снимци се могу користити за увођење новог речника који се односи на храну, животиње и боје. Видео снимци се такође могу користити да помогну ученицима да разумеју основне граматичке концепте, као што је коњугација глагола.

Други начин на који се видео снимци користе у основном образовању је подучавање културних аспеката света који говори шпански. Видео снимци се могу користити за упознавање ученика са различитим традицијама, празницима и прославама. Такође се могу користити да пруже увид у свакодневни живот људи у другим земљама шпанског говорног подручја.

У шпанској средњој школи видео се користе за подучавање напреднијих језичких вештина, као што су писање, говор и слушање. Видео снимци се могу користити за пружање примера из стварног живота како да користе напредне граматичке концепте и да помогну ученицима да вежбају своје вештине говора и слушања.

Видео снимци се такође користе за подучавање сложенијих културних аспеката света шпанског говорног подручја. Средњошколци могу бити изложени ширем спектру културних тема, као што су уметност, музика, књижевност и историја. Видео снимци могу да пруже привлачан и интерактиван начин да ученици науче о овим темама. Са увођењем паметних телефона и бежичне технологије, студенти могу да користе своје телефоне као алат за проширење поља учења.

У протеклим деценијама, а и данас, аудиовизуелни ресурси се могу представити као ефикасан алат за ангажовање да се средњошколцима пружи прави пример који се суочава са новим изазовима у свакодневном животу. Може се уверити да „видео пружа прозор у свет и омогућава ученицима да искусе места, људе и идеје са којима можда немају прилику да се сусрећу у стварном животу“ [9].

Изазови коришћења видео записа као алата за учење Према студији шпанског Министарства о разовања и стручног о разовања [10] из 2020. године, 100% основних школа и 99% средњих школа у Шпанији има приступ интернету. У истој студији је утврђено да 80% основних школа и 96% средњих школа у Шпанији има широкопојасну интернет везу. Извештај шпанског министарства о разовања и стручног оспособљавања из 2020. показао је да 85% наставника у Шпанији користи технологију у својим учионицама [11].

Иако употреба видео записа као алата за учење има многе предности, постоје и неки изазови које треба решити. Један од главних изазова је проналажење висококвалитетних видео записа који одговарају нивоу ученика. Наставници треба да проводе време истражујући и бирајући видео записе који су релевантни за њихов наставни план и програм и задовољавају потребе учења њихових ученика. Једна од најпопуларнијих платформи за истраживање и коришћење видео записа је северноамерички до ављач платформе за видео хостинг, дељење и услуге Вимео.

Поред техничких и логистичких изазова, укључивање видео записа у учионицу захтева пажљиво разматрање начина на који они могу најбоље да подрже учење ученика.

Иако видео снимци могу бити драгоцено средство за побољшање исхода учења, важно је да наставници обезбеде јасне смернице и структуру како и се осигурало да ученици ефикасно и ефикасно користе видео снимке.

Да би ефикасно уградили видео записе у учионицу, наставници треба да пажљиво бирају видео записе који су у складу са циљевима учења и да се постарају да су прикладни узрасту и културно релевантни. Када се видео снимци одаберу, наставници треба да пруже јасна упутства и очекивања за ученике пре него што погледају видео, као што је идентификовање кључних концепата или вођење белешки.

Током активности заснованих на видео записима, наставници треба да активно прате ученике како би били сигурни да су ангажовани и фокусирани на циљеве учења. Ово се може постићити тако што се од ученика тражи да заврше одређене задатке у вези са видео садржајем, као што је одговарање на питања о разумевању или учешће у групној дискусији.

Поред тога, наставници треба да пруже прилике ученицима да размисле и примене оно што су научили из видео снимка, на пример кроз писана размишљања или дискусије у учионици. Уз пажљиво планирање и имплементацију, видео снимци могу бити моћно средство за побољшање учења и ангажовања ученика у шпанској учионици.

Закључци

Видео снимци су драгоценост средство за учење у шпанском основном образовању и средњој школи, пружајући привлачан и интерактиван начин учења који може допунити предавања у учионици и пружити додатне ресурсе за учење за ученике. У ствари, примећује се да видео садржај може помоћи у стварању импресивног искуства учења које омогућава ученицима да дубље разумеју тему и да се ангажују са материјалом на интерактивнији начин.

Штавише, Европска комисија наглашава важност укључивања технологије и дигиталних медија у учионицу, наводећи да „видео записи могу да створе импресивно искуство учења које омогућава ученицима да дубље разумеју тему и да се ангажују са материјалом на интерактивнији начин. „[12] Видео је једна таква технологија која има потенцијал да побољша ангажман ученика и исходе учења.

Примећује се да је употреба видеа у образовању у складу са ширим циљевима иницијативе Европске уније за јединствено дигитално тржиште (2015), која настоји да промовише интеграцију дигиталних технологија у различитим секторима, укључујући образовање. Без икакве сумње, дигиталне вештине су неопходне за будућу радну снагу, а дигиталне технологијемогу играти важну улогу у промовисању инклузивног и ефикасног образовања.

Европска комисија препознаје вредност видеа као алата за учење у шпанском о бразовању и подстиче континуирану интеграцију дигиталних технологија у учионици како би се побољшали резултати учења и промовисала дигитална писменост међу ученицима.

Поред свог потенцијала као примарног наставног средства, видео снимци такође могу бити драгоценост допуна традиционалној настави у шпанском о разовању. Истраживање је показало да коришћење видео записа у комбинацији са другим наставним методама може побољшати ангажовање ученика и задржавање материјала, посебно за визуелне ученике. Као такви, стручњаци за образовање често препоручују наставницима да на промишљен и намеран начин уграде видео записе у своје наставне планове.

Међутим, важно је напоменути да нису сви видео снимци креирани једнаки у смислу њихове о разовне вредности. Да би били ефикасни, видео записи треба пажљиво бирати како би били у складу са циљевима учења одређене лекције или јединице. Ово захтева да наставници процењују садржај видео записа у погледу тачности, релевантности и прикладности за циљну публику. Такође треба да узму у обзир факторе као што су дужина видеа и квалитет продукције, као и све потенцијалне предрасуде или културолошке разлике које могу утицати на способност ученика да разумеју материјал и да се ангажују са њим.

Штавише, Европска комисија наглашава важност пружања смерница и подршке ученицима током видео-базираних активности како би се осигурало да они представљају ефективно искуство учења. Ово може укључивати постављање јасних циљева учења и очекивања за ученике, пружање питања за дискусију или других подстицаја за подстицање критичког мишљења и рефлексije, и праћење напретка и ангажовања ученика како би се идентификовале области за побољшање.

Све у свему, иако видео снимци могу бити вредан додатак учионици, њихова о разовна вредност зависи од промишљене и намерне употребе од стране просветних радника, који морају пажљиво да процене видео садржај и да пруже одговарајуће смернице и подршку ученицима током активности заснованих на видео записима. Неки ... И Акција! Препоруке које се суочавају са садашњим изазовима:

Представљен материјал је кохерентан са садржајем наставног плана и програма.

Развијте питања која стварају критичко размишљање кроз поређење и супротстављање стварности.

Завршите презентацију коначним мишљењима.

Промовисати мишљење о естетским карактеристикама представљеног материјала.

Генеришите ставове креативности претпоставком да је материјал представљен као могућност језика.

Док видео снимци могу бити ефикасно наставно средство у шпанском о разовању, постоје и потенцијални изазови којих наставници треба да буду свесни када их уграде у своје планове часова. Важно је користити видео записе на начин који је у складу са циљевима учења одређене лекције или јединице и подржава опште циљеве наставног плана и програма.

Уз одговарајућа упутства и структуру, видео снимци могу побољшати резултате учења и ангажовати ученике на смислен начин. У ствари, биће спроведена даља истраживања како и се истражила употреба видеа као педагошког алата у програмима за образовање наставника Шпаније.

Референца:

- [1]. Бергман, Сантјаго, Раул, Апендер ал ревес. Еспана: ПАИДОС Едуцацион, 2018.
- [2]. Ферер, Жоан, Лас панталлас и ел цере ро емоционал, Барселона: Гедиса, 2014.
- [3]. Фандос Игадо, Мануел, Ел видео и су папел дидактицо ен Едуцацион Примариа, Цомуницар Вол. 2, 1994.
- [4]. Се риан, Мигуел, ¿ Куе ес ел видео едукативо?, Цомуницар, 1987.
- [5]. Карнеиро, Ро ерто; Тоскано, Хуан Карлос и Диаз Тамара, ИТЦ изазови за промене у о разовању, 2021.
- [6] Хуан Ру ио, Антонио Даниел и Гарциа Цонеса, Иса ел Марија, Употре а дигиталних алата у учионици у Шпанији, Јоурнал оф Лангуаге анд Лингуистиц Студиес, 2022.
- [7] Гарсија Валкарсел Муњоз Реписо, Ана; Басилота Гомез Па лос, Вероника и Лопез Гарсија, Цамино, ИКТ у заједничком учењу у учионицама основног и средњег о разовања, Цомуницар, 2014.
- [8] Суарез Гереро, Кристо ал и Гутијерез-Мартин Франциско Луис, Дигитална компетенција и изградња личних окружења за учење као изазови високог о разовања, у „Изазови о разовања у временима промена“, Универзитет у Валенсији, 2016.
- [9] Хугхес, Јулие Е. и Ки е, Схарон А., Употре а видеа као алата за учење и поучавање у високом о разовању: студија случаја, 2015.
- [10] Министарство о разовања и стручног о разовања Шпаније, Бројеви о разовања у Шпанији (2019-2020), <https://www.educacionifp.gob.es/en/servicios-al-ciudadano/estadisticas/indicadores/cifras-educacion-espana/2019-2020.html> [11] И ид.
- [12] Европска комисија, Отварање о разовања: иновативна настава и учење за све кроз технологије и отворене о разовне ресурсе, у Акционом плану за дигитално о разовање (2021-2027).

2.1.5 Србија

Србија је једна од земаља која је на превентивни КОВИД-19 „локдаун“, а самим тим и забрану окупљања, одговорила ефективним пребацавањем целокупног образовног система на интернет. Ово импресивно прилагођавање настави „на даљину“ подразумевало је емитовање наставе на програму Јавног (телевизијског) сервиса (РТС), коришћење интернет платформи, ИТ алата, програма и решења. Анамарија Вичек, државна секретарка у Министарству просвете, истиче да нове технологије стварају нове изазове који превазилазе питање континуитета наставе: „За оне породице са ограниченим примањима постоји потреба за набавком рачунара како би деца учествовала у настави путем Интернет је представљао још веће потешкоће. Зато је подршка коју смо имали од наших међународних развојних партнера у на авци неопходне опреме од великог значаја, посебно у руралним мање развијеним деловима земље“.

Франсоаз Жако , стална координаторка УН у Србији, сматра да ће за постизање четвртог Циља одрживог развоја (СДГ4), односно изградња инклузивног и праведног, квалитетног о разовања до 2030. године, бити потребан тимски рад: Скоро $\frac{3}{4}$ учесника из академски рангови у анкети спроведеној овом приликом сматрају да је пандемија изазвала значајне губитке у знању. Са овом оценом слаже се 90% организација цивилног друштва и свих осам удружења родитеља која су учествовала у истраживању. Међутим, прави степен губитка знања тек треба да се открије. Неопходно је завршити најмање један образовни циклус од четири до осам година како би се показале последице сваке значајније промене образовног система у образовним резултатима ученика.

Ученици се слажу да им је учешће у онлајн настави представљало проблем због недостатка контакта са другим ученицима и немогућности учења у групама. Сада сви препознају важност заједничког учења, односно учења у тиму.

Чак и у окружењу за учење на даљину постоји простор за организовање рада у малим групама, али то захтева подизање капацитета наставника, укључујући и информатичке вештине - што је препознато као додатни приоритет на консултацијама. С обзиром на то да је видео снимање једно од најочигледнијих наставних средстава, али и незаобилазан медиј у информационо-комуникационим технологијама, логично је сагледати га са два аспекта: дидактичког и техничко-технолошког. У том смислу, видео лекција је описана као метода презентовања наставног садржаја, али се у њему описују и објективно важне чињенице о видеу као медију у области дигитализације, као што су: структура дигиталног видеа, врсте дигиталних видео датотека (датотеке) и видео стандарде.

Такође, бавимо се класификацијом видео софтвера, затим могућностима преноса видеа преко Интернета, као и аспекта коришћења ИКТ, а самим тим и видео лекције.

ВИДЕО ЛЕКЦИЈЕ

Ако посматрамо материјално-техничку страну наставе, у наставном процесу најбоље је комбиновати наставна средства, јер њихова разноврсност ангажује сва чула и обезбеђује најбоље ефекте при учењу наставног садржаја.

Према Круљевим речима, лекције које се презентују уз аудио-видео могу да имају ефекат учења од 50 до 70 одсто, што се може сматрати добрим ефектом и довољним разлогом за коришћење видео часова у настави. Да би се реализовао дидактички принцип очигледности и био у складу са когнитивном ВАК теоријом³, у наставном процесу се користе бројна средства која омогућавају визуелизацију. Такође, ови ресурси се користе у циљу повећања концентрације и мотивације за рад, који су од пресудног значаја за унапређење процеса учења.

Јединствене могућности презентације које омогућавају визуелизацију нуде могућност бољег разумевања наставног садржаја и ефикаснијег учења у односу на ситуацију када се учење заснива само на примени штампаног материјала (Бјекић, 2009).

Приликом организовања наставе мора се водити рачуна о томе да данашњи ђаци расту уз високотехнолошке уређаје и да је употреба ових уређаја неизбежна, као и да се увек мора пратити њихов развој. Осим што су веома ефикасни у стицању знања, дигитални видео формати се користе у настави како би се истакла важност иновативног приступа. А иновација директно утиче на мотивацију ученика (Вучић, 1996). Развој ИКТ довео је до бројних иновација у процесу наставе и учења. У том смислу, свакако су од великог значаја веб-сајтови, електронско учење и употреба мултимедије у настави, који су омогућили да се информације до ученика пренесу у различитим облицима и форматима.

Ако се у процесу стицања знања утицај на сва чула посматра као предуслов за добро учење, онда су предности мултимедијално презентованих садржаја веома велике (ЛИНКгруп, 2012). За неке веб-странице се може рећи да су добро познате. На њима се налазе видео лекције разних садржаја. Ацадемиц Еартх [12], Фрее Видео Лецтурес [13], ИоуТу-е Еду [14] су најпознатији веб-сајтови са бесплатним видео предавањима.

Лекције су класификоване у одређене категорије, тако да је претраживање и одабир жељеног часа врло једноставно.

Такође, многи универзитети своја предавања објављују на овај начин и на тај начин их чине доступним широј јавности. Поменућемо: Stanford University's YouTube Channel [15], UCLA "BruinCast" [16], and MIT OpenCourseWare [17].

АСПЕКТИ УПОТРЕБЕ ИКТ

У низу истраживања које је спровела и спровела компанија ЦИСЦО5 [18], објашњени су основни аспекти коришћења ИКТ у образовању. Добијени резултати су класификовани у осам основних категорија. Основни ниво – ИКТ доприноси квалитету наставе страних језика и хуманистичких наука (нпр. историје и географије) у смислу да ученици имају прилику да се 'иселе' из учионице (симулације битке, гледање реакције на одређене фразе страних језика у комуникација, израз лица, природне лепоте, национални паркови...).

Напредни ниво - У изучавању природних наука (математика, физика, астрономија, биологија...) употреба мултимедије омогућава разумевање проблема на концептуалном нивоу, посебно у односу између теоријских постулата и практичне примене. Обогаћивање наставе – Примена видео материјала омогућава ученицима да 'путују' на удаљена места ван зидова учионице без напуштања школе или места где се настава одвија. Убрзање процеса учења – Стреаминг у комбинацији са другим методама комуникације је један од неколико начина да се обезбеди да ученици похађају наставу на нивоу који им је потребан, без обзира да ли су на том нивоу. Ово посебно важи за надарене ученике. Сва предавања постају доступна становништву у срединама удаљеним од седишта образовне установе, студентима са сметњама у развоју или онима који касније одлуче да наставе школовање у наредне године.

Алати за размену медија

Алати за дељење медија омогућавају претрагу, коментарисање и организовање фотографија (Флицкр), али такође имају могућност креирања, објављивања, прегледа, организовања и коментарисања видео материјала ((YouTube, Google видео, итд.), као и подкастинга, који се односи на креирање и објављивање аудио садржаја на Веб- у (Одео.) [37][43].

На часу их је могуће користити директно ако школа има интернет везу у учионици, али и као унапред припремљен и снимљен материјал који се само презентује ученицима на школском рачунару и уз помоћ пројектора и видео записа. сноп, а задатак наставника је да садржаје претражи и обради онлајн или их само доради и прилагоди наставној јединици за коју их користи, снимити и представити на часу [8].

Креирање материјала је поједностављено до те мере да сваки наставник који има камеру или видео камеру може да сними своје фотографије или видео и објави их на мрежи. Довољно је да услика предмете који су му потребни за наставну јединицу коју припрема или сними видео запис који ће касније прокоментарисати са ученицима на часу. За потребе једног часа, ово је удобан и једноставан начин да се приђе деци и на очигледан начин представи садржај предмета.

Коришћење кратких видео снимака са Јутјуба је много удобније и лакше за рад од сечења делова филма који одговарају наставној јединици, а то је, опет, повезано са употребом програма који из филма могу извући делове потребне за једну час, јер је цео филм предугачак да би се радио у оквиру једне наставне јединице.

3. Методологија

3.1 Истраживачки проблем

У последњих деценију и по у нашем образовном систему, тачније у оквиру основног и средњег образовања, дешавају се интензивне промене и реформе које резултирају сталним променама наставних планова и програма (концептуални и садржајни аспекти) , док су тенденције иновирања курикулумасве видљивије. Промене су засноване на новим сазнањима о развоју квалитетног образовања, на светским и европским трендовима о образовања заснованог на компетенцијама, на дигитализацији образовања, као и на свим нашим досадашњим искуствима и тежњама да унапредимо квалитет наставе и учење у нашим школама које треба да постану место за учење и развојмотивисаних ученика спремних за стицање очекиваних компетенција.

У погледу компетенција, Европска комисија је 2004. године припремила документ о кључним европским компетенцијама, које су суштински засноване на потребама друштва које за основу има знање, које не сме да остане једна и јединствена компонентакоја се стиче у образовање. Стога, поред учења, компетенције истичу развијање вештина и ставова, односно вредности код ученика.

(Кључне компетенције за целоживотно учење, 2006). Дакле, компетенције имају оветри изузетно важне компоненте које треба развијати кроз образовни процес у обавезном школовању.

Сходно томе, улагање у основне вештине постаје све важније и неопходно је за свако квалитетно образовање. Конкретно, нови начини учења постају све неконвенционалнији пре свега дигитални, с обзиром на велики утицај који дигитална технологија данас има у образовању, као резултат ројних флекси илних окружења за учење. Дакле, памћење чињеница и информација понекад може имати смисла, али то уопште није довољно за напредак и успех човека. Напротив, вештине као што су: учење решавања проблема, критичко мишљење, способност сарадње, самоконтроле, итд. су вештине које су веома битне у друштву које се брзо мења. Те вештине могу да генеришу нове идеје, нове теорије, нове производе и наравно – знање.

Као резултат брзих и свакодневних промена у друштву и привреди, дајући прави смисао будућности и потребама будућих генерација у дигиталном добу, Европска комисија је у мају 2018. препоручила ревизију и ревизију надоградње кључних европских компетенција. .

Иновативни сет компетенција у 2018. години потребних за лични развој, промоцију здравља, запошљивост и социјалну инклузију формира се не само због друштвеног и економског развоја, већ и због различитих иницијатива које Европа предузима у последњој деценији. Посебна пажња посвећена је учењу језика, промоцији дигиталних и предузетничких компетенција, значају заједничких вредности у функционисању нашег друштва, као и мотивацији младих.

(Препорука Савета о кључним компетенцијама за целоживотно образовање 2017).

Све реформе и промене у образовању на посебан начин утичу на наставника који је био, јестеи биће стожер савременог образовног процеса, фактор број један од кога зависи успешна реализација наставе, упркос све већој примени савремене наставе и аудио-визуелна помагала. (Попова-Коскарова, 1997:185).

Нимало случајно, велики немачки педагог Дистервег је истицао да „школа вреди колико и учитељ” (Дистервег, цит. према Л. Гогоска: 1994:25).

Из тих разлога, може се нагласити да је континуирано стручно усавршавање наставника (отвореност за обуке које ће допринети динамичном и креативном наставном процесу) веома значајна, како друштвена тако и лична потреба.

Свесни смо да данас ученици добијају низ информација од најранијег узраста ван наставе, а са подизањем општег, материјалног и културног стандарда родитеља и развојем средстава масовне комуникације, затим кућних електронских микрорачунара, видео записа, итд. многи извори информација им постају доступни, понекад и најквалитетнији. Са друге стране, сасвим је природно да се ученици ораћају наставницима за разна ојашњења, ојашњења или шире увиде у вези са конкретним предметом или ван њега, на пример, из свакодневног живота. Њихову потребу ће задовољити они наставници који не само да су добро упућени у своју професију, већ их одликује шира општа култура.

Стога ћемо још једном нагласити да је природа наставничке професије таква да од наставника захтева да перманентно учи, да прати достигнућа у својој професији и да се у њој систематски усавршава.

Према речима Брајсе, „учитељ је софтвер у школи. А највреднији хардвер је безвредан ако нема софтвера који га покреће, покреће, одржава и развија“ (Брајса, 1995: 10). Зато се не каже случајно да тајна успешне школе лежи у активном мозгу и наставника и ученика.

Зато се поставља суштинско питање: како повећати креативност и вољу наставника за усвајање и примену иновација, а да истовремено и мотивација ученика за учење, која је данас у нашим школама, нажалост, веома ниска.

Свакодневно смо сведоци излива незадовољства ученика због монотоног наставног процеса који не доприноси стицању функционалних (применљивих) знања.

Из тих разлога, спремност наставника да користе разноврсне аудио-визуелне материјале, али и да их сами креирају (нпр. кратки видео записи) који се могу успешно користити у образовне сврхе у укупном образовном процесу постаје императив за повећање квалитета, то је његова ефективност и ефикасност. Просветни радници су сагласни са чињеницом да настава у којој се користе аудио-визуелна средства (а данас дигитална, попут видео садржаја) уноси свежину и живост и чини образовни процес много занимљивијим, али истовремено и ефикаснијим, због велике могућности које филм има као наставно средство.

Примена видео садржаја у настави може бити успешна на свим нивоима образовања, погодан је за млађи школски узраст, али и за старију школску популацију. Међу његовим предностима можемо издвојити следеће:

- Видео садржаји у настави уносе свежину и разбијају монотонију у васпитно-образовном раду.
- Вештина уочавања реакција, процеса, догађаја, инцидента, понашања људи итд. се повећава.
- Знања стечена у настави у којој се примењују видео садржаји су много јаснија, разумљивија и лакше се примењују у практичном животу.

Дакле, настава у којој се видео садржај примењује као наставно средство има много већу вредност и подстиче креативност ученика, а савладавање наставних садржаја је много лакше, динамичније и са већом издржљивошћу знања, али и са већом могућношћу њихове применљивости.

Видео садржаји се могу успешно користити у свим наставним предметима, а посебно су погодни за наставу: страни језик, историја, матерњи језик, али и у природним наукама (биологија, географија), а значајни су и могу се применити у предметима уметности.

Велики део видео садржаја у образовне сврхе налази се на Јутјубу, међутим, постоје и едукативни садржаји за које се не могу пронаћи одговарајући видео клипови. Зато

би било најбоље да се наставници оспособе да направе видео запис од неколико минута, са садржајем из наставног плана и програма из одговарајућих предмета, који и потом презентовали ученицима.

То је најбољи начин да се развија креативност међу наставним особљем, а када постоји креативан наставник, биће и креативних ученика који ће такође бити подстакнути да учествују у креирању видео садржаја. То је суштина нашег пројекта „...и акција“, који има за крајњи циљ: оспособити наставнике за креирање видео садржаја у образовне сврхе, како би настава била занимљивија, креативнија, иновативнија, динамичнија и, што је најважније, примеренија да стекну функционална (применљива) знања.

Мотивисати наставнике да развијају своју креативност и да изађу из традиционалних оквира наставне делатности и мотивисати ученике за постизање већих резултата.

Међутим, у креирању видео садржаја потребно је поштовати педагошке критеријуме и принципе:

- Усклађеност са узрастом и способностима ученика.

- Усклађеност са наставним планом и програмом и тематским садржајима који из њега произилазе.

- Садржаји за подстицање интелектуалних активности са вишег нивоа Блумове таксономије (и из когнитивне и афективне области) - примена учења, анализа, синтеза, евалуација, а не само меморисање чињеница и података или пасивно опажање информације.

- Садржај треба да допринесе изградњи ставова и развијању вредности код ученика за одрживи развој.

- Да се поштују задаци моралног васпитања и не подстичу стереотипи, предрасуде и сл. разлике у погледу пола, расе, политичког опредељења итд.

У контексту горе представљених педагошких критеријума, неопходно је да садржаје који ће бити предмет креирања видеа пажљиво бира тим наставника и педагога.

3.2 Предмет истраживања

Предмет нашег истраживања је обука наставног особља за креирање видео садржаја у образовне сврхе.

3.3 Сврха и задаци истраживања (општи и посебни)

Општи циљ истраживања је испитивање потреба школа, односно наставника за креирањем и применом видео садржаја у наставне сврхе и њиховог капацитета за развој у том контексту.

Посебан (специфични) циљ је обучити 16 наставника (по партнерској земљи) из 4 школе (основне и средње) да креирају и примењују видео садржај у наставне сврхе:

Из овако постављеног циља произилазе следећи задаци истраживања:

- Испитати мишљења наставника о томе колико су спремни (имају жељу) да учествују у обуци за креирање видео садржаја у наставне сврхе, односно за стицање дигиталних компетенција.
- Испитати ставове и мишљења наставника у погледу значаја коришћења видео садржаја у оквиру наставног процеса: у погледу мотивације ученика, динамике наставе, постизања бољих резултата и др.
- Испитати мишљења наставника да ли су имали искуства у креирању видео садржаја.
- Истражити мишљење наставника о томе колико они имају знања о неким алатима за креирање видео садржаја.
- Испитати мишљења наставника о најефикаснијем начину интегрисања видео садржаја у програме по посебним предметима догађаја

3.4 Узорак анкете

Узорак ће чинити 100 наставника из основних и средњих школа из свих партнерских земаља, који ће бити одабрани насумично.

Планирано је прелиминарна анкета од 15-20 наставника ради провере упитника.

3.5 Методе, технике и инструменти истраживања

Избор метода, техника и инструмената истраживања зависи од природе предмета, односно од његове суштине и карактера. С обзиром да наше истраживање има теоријски и емпиријски карактер, најприкладнијим сматрамо следеће методе истраживања: - метод теоријске анализе - дескриптивни метод.

Методом теоријске анализе и дескриптивном методом проучавамо теоријске основе укупног истраживања.

Наиме, поменуте методе биће примењене у оквиру теоријског дела истраживања, где ће бити обухваћени и анализирани одговарајући извори који су у контексту нашег предмета истраживања.

Од техника истраживања сматрамо да је техника анкетања најприкладнија за наше истраживање, те се из тих разлога одлучујемо за одговарајући истраживачки инструмент који ће бити примењен, а то је анкетни лист (упитник) са питањима затвореног типа са којима се прикупиће мишљења и ставове наставника према проблему истраживања. Упитник ће садржати 20-30 питања, од којих су прва 4-5 општа и односе се на: школу у којој раде: основна или средња, године радног искуства, године и сл. као независне варијабле, које ћемо потом пренети кроз одговоре наставника.

Одлучујемо се за онлајн анкету путем Гоогл обрасца.

У статистичкој обради ће се користити стандардни статистички пакет СПСС (Статистички пакет за друштвену науку).

Према стандардној методологији истраживања, након обраде података, следи њихова анализа и интерпретација.

4. Анкета

Поштовани наставници/

професори, Молимо Вас да искрено одговорите на следећа питања. Анкета је потпуноанонимна и ваши одговори ће бити коришћени само за потребе истраживања за пројекат Еразмус+, који подржава Кинотека Северне Македоније.

Анкета вам неће одузети више од 5-6 минута.

1. Пол:

А) Мушко

Б) Женско

2. Школа у којој радите:

А) Основнашкола

Б) Средња школа

3. Школа у којој радите је:

А) Урбанасредина

Б) Приградска средина

Ц) Сеоскасредина

4. Ако сте у основној школи, одговорите да ли сте у:

А) Основномо разовању

Б) Предметној настави

5. Ако сте у средњем о разовању, одговорите да ли предајете:

А) Општео разовнепредмете

Б) Стручне предмете

6. Образовање:

А) Високо образовање/ дипломираниЦ)

магистар наука

Д) доктор наука

7. Године радног искуства

- А) До 10 година.
- Б) До 20 година.
- Ц) До 30 година.
- Д) Преко 30 година.

8. Старост:

- А) Мање од 30
- Б) Од 31-40.
- В) Од 41-50.
- Д) Преко 50 година.

9. Колико су наставници стручни у креирању/уређивању видео садржаја?

- А) Веома стручан
- Б) Умерено способан
- Ц) Мало вешт
- Д) Нимало вешт

(Заокружи само 1
одговор)

10. Да ли сте икада размишљали о могућности да направите видео у наставне сврхе?

- А) Увек
- Б) Веома често
- Ц) Понекад
- Д) Никад

11. Колико је за сваког наставника/професора важно да има вештине за прављење видео записа у наставне сврхе?

- А) Веома важно
- Б) Умерено важно
- Ц) Маловажно
- Д) Уопште није важно

12. Основна сврха креирања/коришћења видео садржаја у настави?

- А) Побољшати мотивацију ученика у настави
- Б) Унапредити исходе учења
- Ц) Стицање применљивих знања
- Д) Комуникацију са родитељима и заједницом
- Е) Свенаведено

(Можете заокружити више од 1 одговора)

13. Да ли сте икада похађали обуку за побољшање својих вештина управљењу наставних видео записа?

- А) Да, кроз о   уку од ЕДБ-а (Биро за развој образовања)
- Б) Обуке и курсеви које организују друге институције
- Ц) Дисеминација од стране колега који познају процес Д)
- Обучавам се путем Јутјуба
- Е) Ништа од наведеног

(Заокружите само 1 одговор)

14. Да ли имате жељу да учествујете у обуци за креирање видео записа у наставне сврхе?

- А) Да
- Б) Не
- Ц) Можда

15. Који је најбољи начин да се подстакну наставници/професори да користе много више видео садржаја у настави?

- А) Кроз додатну мотивацију (курсеви, додатне обуке)
- Б) Пружањем техничке подршке
- Ц) Кроз изградњу културе креирања видео садржаја у школама
- Д) Стварање аматерских филмских клубова у школама

(Заокружите само 1 одговор)

16. Која етичка питања треба да узмете у обзир приликом креирања и дељења видео садржаја са ученицима?

А) Ауторска

права

Б)

Приватност

Ц) Заштита

података

Д) Заштита

од дискрими

нације

Е) Укључивае

(Заокружите

само 1

одговор)

17. Који је најефикаснији начин за уградњу видео садржаја у различите наставне предмете?

А) Као допуна традиционалним школским методама које укључују предавања у учионици

Б) Као предмет евалуације

Ц) Као начин уношења веће визуелизације у наставу

Д) Начин за ефикасније усвајање садржаја

(Можете заокружити више од 1

одговора)

18. Колико ће креирање и коришћење видео садржаја утицати на квалитет наставе?

А) Веома позитиван утицај

Б) Умерено позитиван утицај

Ц) Благо позитиван утицај

Д) Нема утицаја

19. Како бисте мотивисали ученике да креирају сопствени видеа у образовне сврхе

А) Обезбеђивањем опреме и софтвера

Б) Понудом подршке и упутства

Ц) Уметањем видео пројеката у наставу и домаћи задатак

Д) Све горе наведено

(Заокружите само 1 одговор)

20. Шта је потребно да савладате да бисте креирали добар образовни видеосадржај?

А) Писање

сценарија

Б) Рад

Камере

Ц) Монтажа видео садржаја

Д) Теорија

Е) Све горе наведено

(Заокружите само 1 одговор)

21. Да ли сматрате да видео садржаје треба приближити ученицима са

посебним потребама коришћењем титлова, знаковног језика или аудиокоментара?

А) Да

Б) Не

22. Какву улогу може имати креирање видео садржаја у

односи између наставног особља, ученика и породице?

А) Као средство за изградњу поверења и односа

Б) Као начин промовисања заједничких вредности и циљева

Ц) Као средство за слављење различитости и индивидуалности

Д) Све горе наведено

(Заокружите само 1 одговор)

23. Који је најефикаснији начин промоције образовног видео садржаја који

креира наставно особље?

А) Друштвени

Медији

Б) Школске ве

Странице

Ц) Током школских догађаја и састанака

Д) Комбинација горе наведеног

(Заокружите само 1 одговор)

24. Да ли сте снимали часове и видео материјале током пандемије?

А) Да

Б) Не

25. Ако сте снимали лекције или видео материјале, на којим платформама сте их објављивали?

А) ЈУТЈУ

Б) еТвиннинг

Ц) Националне
платформе

Д) Остало

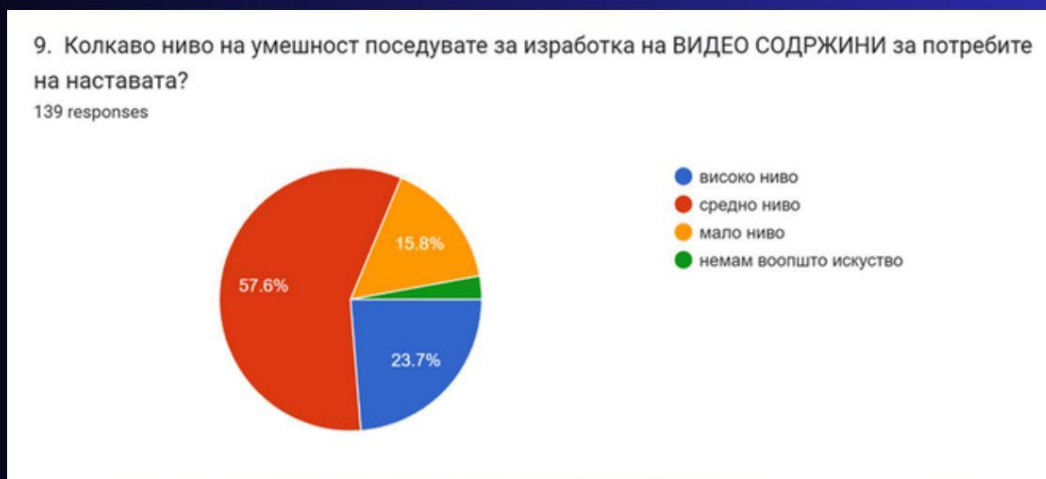
Хвала вам!

5. АНАЛИЗА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈА ОД

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кратко објашњење како анализирати и тумачити резултате истраживања:

Наводи се анализа, проценат и број испитаника који су одговорили на питање, а тумачење следи као коначан закључак из сажетог одговора.

Анализа:

Према добијеним подацима приказаним графички, више од половине испитаника, односно 57,6% или 80 испитаника, поседује средњи ниво вештине у креирању видео садржаја у образовне сврхе. Висок ниво вештине поседује 23,7% или 32 испитаника. 15,8% (22) испитаника је изјавило да има низак ниво вештине, а само 3% је изјавило да нема искуства у креирању видео садржаја.

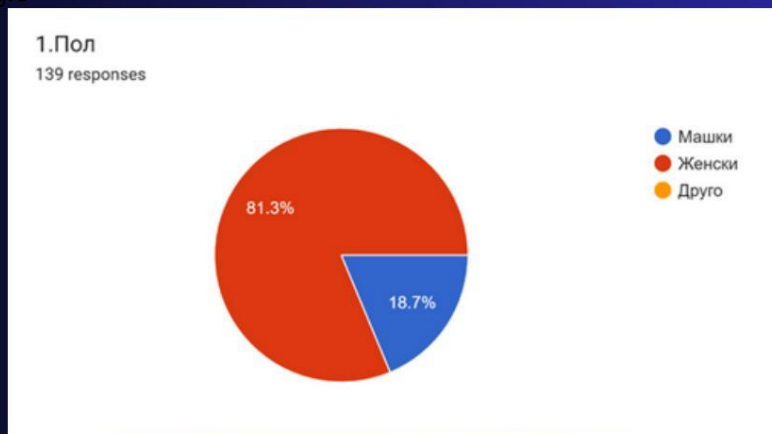
Тумачење:

Ако се узме у обзир проценат наставника који имају средње, мало и без искуства, који у нашем истраживању износи 42,5%, можемо закључити да је наставницима и даље потребна обука за постизање одговарајућих компетенција за производњу квалитетног видео садржаја.

Појашњење:

Ово је само пример шта значи анализа, а шта тумачење.

У супротном, не би требало да пишете анализу речи или тумачење речи за свако питање.

Према графичком приказу, у нашем истраживању је учествовало 139 наставника, од чега 113 или 81,3% жена и 26 или 18,7% мушкараца. У Републици Македонији у наставничкој професији доминира женски род, па се та тенденција одражава и у нашем истраживању.

Појашњење:

За општа питања (1-8) тумачење није потребно. Само анализа одговори су довољни.

5.1 Анализа резултата анкете

5.1.1 Северна Македонија

На основу добијених и обрађених (анализираних) података из упитника, можемо констатовати следеће закључке, до којих смо дошли емпиријским истраживањем.

1. Општи налаз (закључак) је да је наставницима у Републици Северној Македонији потребна обука за креирање видео материјала за потребе наставе, са циљем његовог ажурирања, веће активности и динамике наставног процеса. Наиме, наставницима је потребна способност да креирају сопствене видео записе које ће користити у наставне сврхе, што подразумева потребу за одговарајућом и организованом обуком, како би били успешни у тој вештини. Поред овог закључка је и чињеница да је добар број анкетираних наставника размишљао о могућности креирања сопственог видеа (али због недостатка знања то можда никада нису урадили), што нам даје за право да закључимо да им је потребно да буду обучени за прављење видео клипова.

2. Коришћење видео садржаја ће у великој мери повећати мотивацију ученика (која је, нажалост, уз доминантну пасивну наставу на изузетно ниском нивоу), а истовремено ће се побољшати резултати учења, што би резултирало стицање трајнијих, а пре свега применљивих знања која се могу функционално користити.

Коришћење видео садржаја повећаће интересовање ученика за образовног

процеса, те ће бити могуће утицати на когнитивне и конативне процесе личности, што је такође услов за квалитетну наставу.

3. Утврдили смо да су наставници сагласни да дељење видео садржаја треба да се врши уз поштовање етичких опредељења и норми без нарушавања интегритета, без подстицања стереотипа и предрасуда, нетолеранције и мржње и промовишући различитост као вредност. Дакле, етички кодекс у креирању видео садржаја треба да буде на високом нивоу и увек у првом плану.

4. Није искључена могућност да се ученици подстичу да креирају своје видео записе, а за то су потребни предуслови као што су: техничка опремљеност, одговарајући софтвер и помоћ, и наравно подстицај наставника и другова из разреда.

5. У погледу тога које тешкоће морају да савладају приликом креирања сопственог видеа, наставници сматрају да треба да савладају: писање сценарија (иако није искључена могућност коришћења садржаја из уџбеника или приручника), затим рад са камером, уређивање, и наравно савладавање одговарајуће теорије као предуслова за практичну активности.

6. Утврдили смо да су наставници мишљења да видео садржаје треба учинити доступним деци са посебним потребама, али наша препорука је да се на овом проблему ради све системскије, јер се многи наставници суочавају са незнањем како да то ураде. , јер немају довољно компетенција у овој области – раду са децом са одређеним сметњама у развоју. Ни случајно, семинари о инклузивности су једни од најтраженијих у стручном усавршавању наставног кадра у нашој земљи. Међутим, врло мало се или уопште не размишља о овом питању – приближавању видео садржаја деци са сметњама у развоју кроз титлове, знаковни језик и припрему слушних материјала за децу која имају сметње у области специјалне педагогије: оштећен слух, слабвид и слепило, интелектуалне или говорне сметње, итд.

7. Креирањем сопствених видео материјала и њиховом употребом у образовном процесу можете подстаћи изградњу односа и веза поверења између наставника, ученика и породице и промовисати универзалне вредности: хуманост, солидарност, међусобно поштовање, толеранцију и сл.

8. Наставници сматрају да се промоција креирања видео садржаја може одвијати преко сајта школе, који треба стално одржавати и надограђивати, затим кроз школске приредбе као што су приредбе и крсне славе, Дан екологије и др. преко друштвених медија.

9. Утврдили смо да су наставници који су снимали наставу током пандемије углавном о јављивали преко јединог образовног портала који је одобрило Министарство просвете-ЕДУИНО.

10. Коначан закључак: Обуку за креирање видео садржаја треба схватити као веома племениту идеју која ће подстицати креативност међу нашим наставницима, а креативни наставници су највећа претпоставка и мотивација за креативне ученике, који ће се са интересовањем укључити у наставу, где ће уместо пасивне наставе резултирати аудио-визуелним садржајима који ће унапредити исходе учења, помоћи ће да садржаји буду јаснији, разумљивији и усвојени са високим степеном мотивације, а све то ће допринети реализацији наставног процеса у којим уместо напамет знања (која се врло брзо заборавља) ученици стичу функционална, трајна и применљива знања. С друге стране, наставници ће доћи бити значајну компетенцију коју раније нису имали.

5.1.2 Бугарска

ЗАКЉУЧЦИ ИСТРАЖИВАЊА

Према упитнику сачињеном преко Бугарских наставника, могу се изнети следећи закључци.

1. Пре свега, наставници у Бугарској заиста разумеју потребу за видео материјалима у свом раду. Нажалост, они се не осећају спремним за стварање такве врсте материјала. Они редовно размишљају о томе да користе видео клипове или филмове у својим часовима, али нису квалификовани да их креирају и не знају где да пронађу такве информације. Дакле, можемо закључити да су им заиста потребна знања и вештине које се могу дати на одговарајући начин наравно.
2. Друго, резултати показују да су студентима данас потребне креативне и иновативне методе за побољшање резултата и мотивације. Коришћење видео садржаја је један од најефикаснијих и најзанимљивијих начина да се то уради. То доводи до повећања интересовања ученика и квалитета образовања.
3. Према анкети, наставници се слажу да заштита података треба да буде најважнија када деле видео садржај. Други аспекти које треба поштовати су ауторска права, приватност, заштита од дискриминације. Ови резултати значе да су наставници свесни етичких норми.
4. Други важан закључак је да ученике треба подстицати да креирају сопствени видео садржај у различитим облицима - пројекти, домаћи, школски итд. Али постоји неколико проблема које треба решити. То су: обезбеђивање опреме и софтвера, подршка и вођење.
5. Још једна важна тачка је да видео садржај треба учинити доступним деци са посебним потребама. Тои могао бити одличан ресурс, али мора се пажљиво користити и прилагодити различитој деци и различитим случајевима. Зато је најбоља препорука да се ради на сваком случају посебно.
6. Потешкоће које треба превазићи по мишљењу наставника су: писање сценарија, рад на снимању, монтажа видео садржаја и теорија. То значи да педагози треба да унапреде своју квалификацију у свим аспектима креирања видео садржаја.

7. На крају, али не и најмање важно, истраживање показује да су Бугарски наставници или заиста креативни током пандемије. Снимали су видео записе или користили видео материјале са различитих платформи. То значи да су Бугарски педагози спремни да закорачи у креирање и дељење видео садржаја, али не знају како то да ураде професионално.

Коначан закључак:

Бугарски наставници јасно разумеју потребу коришћења видео садржаја у образовном процесу. Они су креативни и иновативни, али немају компетенције да креирају сопствене клипове или филмове. Свакако да ће се мотивација и интересовање ученика повећати ако и сами креирају видео садржај. Обука за наставнике треба да доведе до бољих резултата у сваком образовном аспекту.

5.1.3 Србија

Резиме

Истраживачки упитник служи као емпиријски инструмент за испитивање усвајања, употребе и педагошких импликација видео садржаја у образовним институцијама у Србији. Анкета обухвата 25 питања, од којих је осам демографске природе, о бихватајући варијабле као што су пол, старост, образовне квалификације и професионално искуство. Преосталих 17 питања је специјализовано, фокусирајући се на нијансиране аспекте коришћења видео садржаја у образовној педагогији. Анкета је изазвала одговоре од снажног узорка од 129 просветних радника, пружајући тако свеобухватани статистички значајан преглед тренутног образовног пејзажа у Србији.

Демографско профилисање

Родни диспарат: Истраживање открива изражену родну неравнотежу у образовном сектору у Србији, са превагом жена у образовању (76,7%) у односу на њихове колеге (23,3%). Ова демографска искривљеност указује на родну природу образовне радне снаге у Србији.

Образовни акредитиви: Испитаници у анкети су претежно добро образовани, при чему већина има више образовање, а мањи, али значајан део има магистарске дипломе. Ово наглашава висок ниво академских квалификација међу српским просветним радницима.

Институционална заступљеност: Истраживање обухвата уравнотежен пресек просветних радника из основних (55%) и средњих (45%) образовних институција, чиме се обезбеђује разноврсна заступљеност у образовном спектру у Србији.

Детаљни аналитички увиди

Инклузивност и универзални дизајн за учење: Убедљивих 66,1% српских просветних радника залаже се за повећање доступности видео садржаја како би се задовољили ученици са посебним образовним потребама. Ово није само статистика, већ и јасан позив на реформу образовања. Наставници препоручују коришћење универзалних принципа дизајна као што су титлови, знаковни језик и слушни коментари. Ово нису само додаци, већ суштински елементи који образовање могу учинити праведнијим. Овај налаз указује на повећану свест и посвећеност инклузивном образовању међу српским просветним радницима.

Такође сугерише да постоји колективна свест о моралним и етичким императивима да образовање буде доступно свима, без обзира на њихове физичке или когнитивне способности.

Педагошка разноврсност видео садржаја: Значајних 55,1% испитаника сматра да видео садржај може имати вишеструку улогу у побољшању педагошких резултата. Ово је значајна већина, што сугерише да се видео садржај не посматра само као допуна већ као основно педагошко средство. Ове улоге обухватају неговање поверења и међуљудских односа између васпитача и ученика, јачање заједничких вредности и циљева, и неговање различитости и индивидуалности. Ово наглашава педагошку разноврсност и мултифункционалност видео садржаја у српским образовним срединама. Такође указује на шире схватање образовања као холистичког подухвата који превазилази пуко академско постигнуће.

Стратешка дисеминација и домет: Већина едукатора (71,1%) подржава мултимодални приступ за ефикасно ширење образовног видео садржаја. Ово је јака подршка за разноврсну комуникацијску стратегију. Овај приступ спаја традиционалне платформе као што су школске веб странице са савременим медијима као што су друштвени медији и лични догађаји. Ово сугерише да едукатори нису само креатори садржаја већ и стратешки комуникатори који разумеју важност досезања своје публике преко више канала. Залаже се за разноврсну и стратешку методологију допремања која може максимизирати утицај и ангажовање.

Дигитална отпорност током пандемије: Пандемија ЦОВИД-19 послужила је као кључ за процену дигиталне отпорности и прилагодљивости образовних институција. Забрињавајуће је да је само 24,4% просветних радника Србије у овом периоду било ангажовано на снимањучасова. Ово није само статистика, већ црвена заставица која сигнализира критичан јаз у дигиталној спремности. Она открива очигледну празнину у дигиталној припремљености и прилагодљивости и сугерише да су српске образовне институције затечене изненадним преласком на учење на даљину. Ово указује на хитну потребу за изградњом дигиталне отпорности кроз обуку и развој инфраструктуре.

Професионални развој и повећање вештина: Забрињавајућих 55% испитаника је открило да нису прошли никакву формалну обуку у креирању и коришћењу образовног видео садржаја. Ово је значајна већина и наглашава критичну празнину у области професионалног развоја српских просветних радника. То наглашава потребу за циљаним иницијативама за повећање вештина које могу опремити едукаторе техничким и педагошким вештинама потребним за ефикасно коришћење видео садржаја у својим наставним праксама.

Мотивациона динамика: Истраживање открива донекле амбивалентан мотивациони пејзаж међу српским просветним радницима у односу на усвајање видео садржаја. Док 40,3% показује склоност ка њеном коришћењу, значајних 42,6% и даље је двосмислено. Ово није пука подела, већ сложена интеракција мотивационих фактора који могу укључивати институционалну подршку, перципирану ефикасност и лични интерес. То сугерише да иако постоји спремност за усвајање нових технологија, постоји и значајан ниво оклевања, вероватно због недостатка обуке, институционалне подршке, или чак личних уверења о ефикасности видео садржаја у образовним окружењима.

Импликације, препоруке и будуће путање Резултати истраживања нудемноштво практичних увида и стратешких императива.

Најважнија међу њима је хитна потреба за циљаним програмима професионалног развоја који се фокусирају на усавршавање едукатора у креирању и ефективном педагошком коришћењу видео садржаја. Поред тога, српске образовне институције морају дати приоритет примени принципа универзалног дизајна како и образовни садржај учинили инклузивнијим и доступнијим. Штавише, треба усвојити мултимодални и стратешки приступ за ефикасно ширење и промоцију образовног садржаја, користећи и онлајн и офлајн платформе.

С обзиром на сложену мотивациону динамику коју је открила анкета, будућа истраживања могла дубље да се удубе у разумевање основних фактора који утичу на спремност или неспремност васпитача да усвоје видео садржај у својим педагошким праксама.

Закључне напомене

Анкета је значајан допринос нашем разумевању тренутног стања коришћења видео садржаја у основним и средњим образовним институцијама у Србији. Ово није само академска вежба већ и критички подухват који има далекосежне импликације на образовну политику, педагошке стратегије и институционалну праксу у Србији. Анкета осветљава и неискоришћени потенцијал и вишеструку корисност видео садржаја у образовном окружењу. Открива да видео садржај није само додатно средство, већ има потенцијал да револуционисе процесе наставе и учења чинећи их интерактивнијим, ангажованијим и инклузивнијим.

Међутим, истраживање такође јасно наглашава постојеће празнине, изазове и области које захтевају циљане интервенције. Ово нису мање препреке, већ значајне препреке које треба решити заједничким напорима који укључују креаторе политике, образовне лидере и наставнике.

Недостаци у професионалном развоју, на пример, нису само индивидуални недостаци већ системска питања која захтевају свеобухватну ревизију постојећих програма обуке. Слично томе, недостатак дигиталне спремности изложен пандемији није само логистички изазов већ и стратешка рањивост која захтева хитну пажњу.

Као такви, налази анкете треба да послуже као катализатор за формулисање политике, стратешко планирање и циљане интервенције усмерене на оптимизацију педагошке ефикасности и инклузивности видео садржаја у српским образовним окружењима. Ово није само препорука већ позив на акцију за све заинтересоване стране укључене у српску образовни систем. То је позив да се укључи у заједнички напор да се искористи трансформативни потенцијал видео садржаја за побољшање образовних исхода и обогачивање искуства наставе и учења.

Истраживање такође отвара путеве за будућа истраживања, посебно у разумевању усложене мотивационе динамике међу наставницима и институционалних баријера које ометају ефикасну примену видео садржаја. Ово нису периферна питања, већ централна питања која имају директан утицај на квалитет образовања и захтевају дубинско истраживање.

Укратко, анкета служи и као огледало и као прозор: огледало које одражава тренутно стање у српским образовним срединама и прозор који отвара могућности за будуће иновације и побољшања. То је темељни документ који пружа и дијагностичку процену и стратешки путоказ за ефективну интеграцију видео садржаја у српску образовну праксу.

Наставници разумеју потребу коришћења видео садржаја у образовном процесу. Они су креативни и иновативни, али немају компетенције да креирају сопствене клипове или филмове.

Свакако да ће се мотивација и интересовање ученика повећати ако и сами креирају видео садржај. Обука за наставнике треба да доведе до бољих резултата у сваком образовном аспекту.

5.1.4 Словенија

ЗАКЉУЧЦИ ИСТРАЖИВАЊА

Анкета, коју је попунило 165 наставника основних и средњих школа широм Словеније, показала је да наставници имају велику жељу да у процес учења уведу видео записе. Само мали проценат испитаника не размишља о томе, јер вероватно немају знања или нису мотивисани за такво учење.

Већина испитаника сматра да је то важно, јер побољшава мотивацију ученика или помаже у стицању нових знања.

Већина њих нема искуства, јер још нису похађали обуку на тему видео снимања. Међу наставницима постоји интересовање за учење снимања. Отворени су за едукацију на ову тему, очекују додатну едукацију на ову тему. Такође вам је потребна техничка подршка за овај рад, која је његова основа. Наставници су свесни потребе за ауторским правима, заштитом података и приватности. Већина сматра да је најефикаснији начин постављања видео садржаја у различите предмете као допуна традиционалним школским методама које укључују предавања у учионици.

Увођење видео садржаја видимо као повећање визуелизације у учењу и ефикаснији пријем садржаја. Наставници то виде као позитиван утицај. Већина наставника је мишљења да је утицај креирања и коришћења видео садржаја на квалитет наставе умерено или благо позитиван. Сматрају да је ученицима потребна подршка и усмеравање приликом креирања видео садржаја у одређене разове сврхе, те да видео пројекте треба укључити у наставу и домаће задатке. За креирање доброг образовног видео садржаја, наставници су мишљења да је потребно овладати одређеним вештинама, а већина њих сматра да монтажа видео садржаја спада у те вештине. Више од половине испитаних наставника сматра да је неопходно приближити видео садржаје ученицима са посебним потребама уз помоћ титлова, знаковног језика или аудио коментара.

Креирање видео садржаја у односима између наставника, ученика и породице може имати различите улоге. Већина наставника верује да ово може бити изградња поверења и односа, промовисање заједничких циљева и вредности, може бити средство за прослављање различитости и индивидуалности, или може бити мешавина свега наведеног. Најефикаснији начин промоције образовног видео садржаја је путем друштвених медија, школског сајта, представљање на школским догађајима и састанцима или комбинација свега наведеног.

Истраживање је показало да је више од половине испитаника снимало сате и видео материјале током пандемије Цовид-19. Углавном су објављени на порталу Арнес.

5.1.5 Шпанија

УВОД

Датотеку „Општи резултати шпанског истраживања“ развио је господин Хоакин Мартин де Сааведра Рохас (председник Асоциацион Екстремундо), користећи оригиналне резултате регионалног/националног прикупљања података које је спровела госпођа Марија Викторија Чапаро Гаљего (потпредседник у Асоциацион Екстремундо) и г-дин Јоакин Црузалегиу Гуион (одговорна особа за односе са Латинском Америком у Асоциацион Екстремундо).

ГЛАВНЕ ШПАНСКЕ ЧИЊЕНИЦЕ

- Пол: истиче се женски због учешћа скоро 70% анкетираних наставника који нису мушкарци од укупно 126 особа;
- Омогућено образовање: до 88,9% анкетираних наставника ради у средњим школама;
- Локације: више од 50% (у ствари 60%) анкетираних наставника ради у руралним срединама;
- Предмети који се предају: без обзира да ли наставници раде у центрима за основно или средње образовање, већина њих не предаје опште предмете, већ специфичне;
- Образовни нивои: 59% анкетираних наставника има диплому првоступника, док 36,5% има магистериј и/или докторат;
- Радно искуство: обично испитани наставници имају 10 година или мање искуства;
- Узраст: најчешће старосне групе су 41-50 (45,2%) и 50+ (30,2%);
- Вештине: 81% сматра да има основне или умерене вештине за креирање и уређивање видео записа;
- Спремност: 85,2% сматра да је жељно креирања видео записа за дидактику сврхе;
- Важност вештина: велика већина верује да је поседовање ових вештина веома важно;

- Зашто: 126 интервјуисаних наставника сматра да образовни видео снимци могу бити од користи различитим циљним групама као што су ученици, породице и заједнице;
- Видео тренинзи: шпански наставници су показали да већина њих није похађала адекватне курсеве обуке о креирању и едитовању видеа, али су вољни да то учине;
- Подстицање наставника: према резултатима, наставници се могу подстицати на различите начине као што су техничка подршка или курсеви обуке;
- Главни страхови: заштита података и приватност ограничавају наставнике да снимају видео снимке у којима су ученици укључени;
- Утицаји: 85,7% сматра да коришћење видео записа у настави доноси позитивне утицаје;
- Мотивације: већина наставника је спремна да мотивише ученике да предузму акцију у креирању образовних видеа;
- Овладавање: 73% верује да је потребно савладати различите факторе као што су сценарији или камера;
- Посебне потребе: 90% је за пружање додатних ресурса ученицима са посебним потребама као што су титлови или знаковни језик;
- Међуодноси: већина њих сматра да стварање видео записа може побољшати односе између следећих циљних група: наставника, ученика и породице;
- Промоције: комбинација веб страница образовних центара, друштвених мрежа и догађаја који се одржавају у тим образовним центрима је најбољи начин за промоцију дидактичких видеа које су сами наставници креирали;
- Цовид-19: током пандемије, скоро 58% испитаних наставника је снимило часове или материјале у видео запису, користећи платформе различите од ИоуТу-е-а или еТвиннинг-а.

ГЛАВНИ ШПАНСКИ ПРОФИЛ

Према горе наведеним подацима, најчешћи профил који је истраживало Удружење Екстремундо је професорица средње школе из сеоске средине која предаје неопшти предмет, има високу стручну спрему, 10 или мање година искуства, има између 41 и 50 година, има основне или умерене вештине за креирање и монтажу видео записа, жељан је креирања видео записа у дидактичке сврхе, верује у важност поседовања вештина везаних за пројекте, сматра да о разовни видео снимци имају различите користи циљне групе, препознаје да није похађао адекватан курс о уке о актуелној теми пројекта, али је вољан да то учини, верује да се наставници могу охра рити на различите начине као што је техничка подршка, плаши се заштите података и приватности, каже да је коришћење видео записа у настави доноси позитиван утицај, спремна је да мотивише своје ученике, верује да су различити фактори попут сценарија или рада са камером потребни за савладавање о разовног видео стварања, служи за пружање додатних ресурса ученицима са посе ним потре ама, сматра да су односи између наставника, ученика и породице може по бољшати захваљујући креирању видео записа, сматра да је потребно комбиновати неколико ресурса за ољу промоцију дидактичких видеа које су креирали наставници и током пандемије је снимао часове, користећи непопуларне платформе.

ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

Мора се узети у обзир да су већина наставника у Шпанији жене (може бити од помоћи планирањеудуће логистике као што је расподела просторија).

Препоручује се да они раде у средњим школама, што је важно због узраста потенцијалних ученика укључених у видео-пројекте (што су старији, то боље за те пројекте).

Неопходно је узети у обзир да се Асоциацион Екстремундо фокусира на анализирајући веома конкретан циљ: грађане шпанског региона Екстремадура, који је прилично рурални (додатне препреке које се не смеју за оравити током фазе имплементације #АндАцтион).

Препоручује се да се узме у обзир да, према њиховим речима, они већ поседују неке вештине о главној теми пројекта КА220-СЦХ (може ити до ра идеја да претходно проверите те вештине да исте идентификовали различите експертизе унутар група које учествују).

Наставници шпанског показују јасну вољу и активно учешће; у основи су спремни да наставе да уче и да се усавршавају (може се користити да извуку најбоље из њих током сваке фазе #Анд Ацтион, како и поднели одличан завршни извештај).

Наставници шпанског признају да нису похађали адекватну обуку о креирању и едитовању видеа (то нам пружа велику шансу да им по први пут пружимо веома професионалне курсеве обуке).

Наставницима шпанског језика недостају компетенције (знање + вештине + ставови) о томе како да се носе са изазовима као што су заштита података и приватност (како да се баве овим темама на професионалан начин и се могло додати нашим курсевима обуке на неки начин да још више обогатимо њихова искуства).

Наставници шпанског језика промовишу инклузију за ученике са посебним потребама (како боље помоћи овим ученицима у креирању и издавању видео записа могло би се додати на наше курсеве обуке на неки начин да се још више обогати њихова искуства).

Наставници шпанског раде са неким платформама, али не користе читаву потенцијалну интернет понуду (такође би се у наше курсеве обуке могле додати неке сесије да би се упознали како да искористе стварну предност ИоуТу-е-а или еТвиннинг-а).

6. Референце

7. ...и Акција! партнери

7.1 Кинотека Северне Македоније

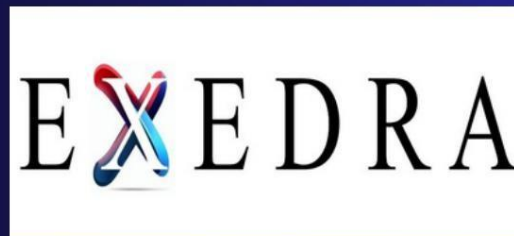

КИНОТЕКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
KINOTEKA E REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT
CINEMATHEQUE OF REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA

6.2 Здружение традиции образование историја и култура

6.3 ЕДЦ ЕКСЕДРА Удружење за образовање у области природних наука, уметности и архитектуре

6.4 Асоцијација Екстремундо

Asociación
Extremundo

6.5 Ириг Мој Град

